פון היינט אן ערשיינט „נ. פאלקסבלאט" אין 10 זייטן טעגליך

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראשען — היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 200 | Łódź, Czwartek 27 sierpnia 1931 r. | נײַנטער יאהרגאנג | לאדז, דאנערשטאג י"ד אלול תרצ"א | № 200

Adres Redakcij i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

רעגירונג פון שטארקע מענשען

אזוי רופט אן דער „טיימס" דעם נייעם ענגלישן קאבינעט

נאמינירט דעם קריגס-מיניסטער

לאנדאן, 26. (ט.) „טיימס" ווידמעט א לענגערען לייט-ארטיקעל די אויפגאבען פון מאקדאנאלדס נייעם קאבינעט.

בילדענדיג דעם נייעם קאבינעט האט זיך דער פרעמיער מאקדאנאלד געריכטעט לויט דריי פרינציפען:

1) די פארקלענערונג פון דער צאהל קאבינעט-מיטגלידער דארף דערמעגליכען די שנעלקייט פון אננעהמען בעשלוסען בנוגע דעם ווירטשאפטליכען קריזיס.

2) אלע קאבינעט-מיטגלידער קענען די ארבייט פון זייערע רעסארטען, און דארפען נישט פארן קיין צייט אויף צו שטודירען דעם מעמד אין באזונדערע מיניסטעריומס.

3) דער נייער קאבינעט בעשטייט פון געניטע מלוכה-מענער.

לויט דער מיינונג פון דער צייטונג איז בעזונדערס אינטערעסאנט די נאמינאציע פון'ם לארד רידינג אויפ'ן אמט פון אויסערן-מיניסטער, וואס ס'וועט זיכער מאכען א מעכטיגען איינדרוק אין אויסלאנד.

מ'דארף אויך בעטאנען — שרייבט די צייטונג די נאמינאציע פון נעוויל טשעמבערלען אויפ'ן אמט פון געזונדהייטס-מיניסטער, וואס עס האט א ספעציעלע בעדייטונג, מחמת דער אלגעמיין-בעקאנטער אדמיניסטראטיווער טאלאנט פונ'ם נייעם מיניסטער וועט צוהעלפען צו מאכען בעדייטענדע אפשפארונגען.

דער „טיימס" רופט אן דעם נייעם קאבינעט: „קאבינעט פון שטארקע מענשען".

די נייע רעגירונג — זאגט די צייטונג — וועט קאנען אדורכפיהרען אין פארלאמענט די נויטיגע אפשפארונגס-פעראָרדנונגען, און געגענשטעלען זיך דער שארפער קריטיק מצד דער אפאזיציע.

מחמת דער ערנסטקייט פון דער לאגע, דארף די ענגלישע רעגירונג זיין א שטארקע און אדורכפיהרען דעם אפשפארונגס-פראגראם נישט-געקוקט אויף דער אומפאפולערקייט פון די פראיעקטירטע פעראָרדנונגען.

די ישוועריע לאגע פונ'ם פרעמיער מאקדאנאלד בעשטייט אין דעם, וואס שטיצען וועט איהם בלויז א קליינע צאהל ארבייטער-דעפוטאטען, ווייל די פראפעסיאנעלע פעראיינען און די אונאפהענגיגע סאציאליסטען וועלען זיכער זיין אין דער אפאזיציע.

די צווייטע סכנה פאר דער רעגירונג, ווי אויך פאר'ן לאנד, איז דער פרט, וואס די לייבאר-פארטיי האט, מחמת דער שפאלטונג, פארלוירען איהרע צום מערסטען געניטע און צייטיגע אנפיהרער.

די ארבייטס-רעזולטאטען פון דער רעגירונג פאר נאציאנאלער קאנצענטראציע קאנען שפעטער בטל ווערען דורך אומפעראנטווארטליכע נאכפאלגער פון מאקדאנאלד'ן אין דער לייטונג פון דער לייבאר-פארטיי. געגען דער דאזיגער עווענטואליטעט בעדארף שוין היינט די רעגירונג מאכען פארזיכערונגס שריט.

לסוף שטרייכט דער „טיימס" אונטער, אז איטליכער ענגלישער בירגער, וועלכער אריענטירט זיך אין דער ערנסטקייט פון דער סיטואציע וועט בלי שום ספק מיט פרייד בעגריסען די נייע רעגירונג, וואס בעשטייט פון שטארקע און פעהיגע מענשען, וועלכע בילדען א דרייסטע מאנשאפט אין א רעטונגס שיפעל.

די קאאליציע-רעגירונג אין ענגלאנד

אויבען, פון לינקס: מאקדאנאלד, פרעמיער; באלדווין; טשעמבערלען; לארד רידינג, אויסערן-מיניסטער.

אינטען, פון לינקס: סענקעי; סנאודען, פינאנצן; טהאמאס, קאלאניען-מיניסטער; העלסהעם.

הערבערט סאמיועל אינערן-מיניסטער — האר

גערופען די נייע ענגלישע רעגירונג אויף דער פראנצויזישער עפענטליכער מיינונג שרייבען די בלעטער צו דער וויכטיגקייט, וואס דער קעניג האט צוגעגעבען דער שאפונג פון א קאאליציע-רעגירונג, דער פאטריאטישער שטעלונג פון מאקדאנאלד'ן און באלדווינען, ווי אויך דער אנוועזענהייט אין קאבינעט פון אזעלכע אויסגעצייכענטע מלוכה-מענער, ווי אויסטען טשעמבערלען, ובפרט פון דעם לארד רידינג, וועלכענס גרויסע מעלות און פריינדשאפט בנוגע פראנקרייך עס ווערט אונטערגעשטראכען מצד דעם רוב צייטונגען.

די מעלות פון לארד רידינג

פאריז, 26. (ספ. טעל.) די פראנצויזישע פרעסע רופט זיך קורם אפ מיט דער גרעסטער אנערקענונג וועגען דעם נייעם ענגלישען אויסערן-מיניסטער לארד רידינג, וועלכען זי האלט פאר אן ערשטקלאסיגען פארלאמענטאריער און א דעצידירטען אנהענגער פון דער פראנצויזיש-ענגלישער אנטאנט.

„פטי פארזיען" זעהט אין זיין נאמינירונג די הבטחה פאר'ן פערפעסטיגען דעם אייראפעאישען שלום.

די אנדערע צייטונגען שטרייכען אונטער די פריינדליכע שטעלונג פונ'ם לארד רידינג בנוגע פראנקרייך און האלטען, אז ער וועט צוזאמענארבייטען מיט דער פראנצויזישער רעגירונג אין דער אינטערנאציאנאלער פאליטיק.

נאמינירט דעם ענגלישען קריגס-מיניסטער

לאנדאן, 26. (ט.) דער קעניג האט מיטוואך אויפ'ן פארשלאג פון דער רעגירונג, נאמינירט אלס קריגס-מיניסטער דעם לארד קרעיוו (א ליבעראל), וועלכער איז פריהער געוועזען בריטישער באטשאפטער אין פאריז.

די שפארזאמקייט פון דער נאציאנאלער רעגירונג

לאנדאן, 26. (ט.) „דיילי טעלעגראף" ברענגט א רייה פרטים פונ'ם אפשפארונגס-פלאן, וואס די איצטיגע רעגירונג וועט פארשטעלען פאר'ן פארלאמענט.

דער דאזיגער פלאן זעהט פאר א רעדוקציע פון אונטערשטיצונגען פאר ארבייטסלאזע אויף צעהן פראצענט; דאס העכערען די סומען אויף דעם ארבייטסלאזען פאנד; די פארקלענערונג פון די מיניסטעריאלע שכירות; ווי אויך די פארקלענערונג פון די פענסיעס פאר דעפוטאטען, בעאמטע, לעהרער, מיליטער און פלאט.

די פראנצויזישע פרעסע וועגען דעם נייעם ענגלישען קאבינעט

פאריז, 26. (ספ. טעל.) די היגע פרעסע בעגריסט זעהר פריינדליך דעם נייעם ענגלישען קאבינעט.

דעם פאזיטיווען איינדרוק וואס עס האט ארויס-

ערשטע זיצונג פון נייעם ענגלישען קאבינעט

לאנדאן, 26. (ט.) דאס קאבינעט האט אויף זיין ערשטער זיצונג, היינט מיטוואך, בעשלאסען צו בילדען קאמיסיעס, כדי צו אויסארבייטען פרטים פון די געזעץ-פארשלאגען, וועלכע וועלען פארגעשטעלט ווערען פאר'ן פארלאמענט אין סעפטעמבער.

געפלויגען זיך געזעגענען

ירושלים, 26. (יט"א טעלעגראפיש).

סער טשענסעלאר איז אפגעפלויגען מיט אן אעראפלאן קיין אמון, כדי זיך צו געזעגענען מיט עמיר אבדולאה.

קאנפיסקירט די „ליטעראַרישע בלעטער"

ווארשא, 26. (טעלעפאניש דורך יט"א).

דער לעצטער נומער פון די „ליטעראַרישע בלעטער" איז קאנפיסקירט געווארען דורך דער ווילנער אדמיניסטראטיווער מאכט.

זעלבסטמארד פון א 100-יעהריגער פרוי

ווארשא, 26 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אין שוויענציאני איז בעגאנגען זעלבסטמארד א זקנה פון 100 יאהר מיט'ן נאמען קוויאטקאווסקא.

זי האט עס געטון מחמת נויט.

זי האט זיך אריינגעווארפען אין א ברונעם, פון וואנען מ'האט זי ארויסגענומען א טויטע.

די פערזיגעלטע קאסטענס געוועהר

אין די יודישע קאלאניעס אין א"י

ירושלים, 26. (יט"א טעלעגראפיש).

ס'ווערט ערווארט אן אפיציעלער קאמוניקאט פון דער ארץ-ישראלדיגער רעגירונג וועגען דער פראגע פון די פערזיגעלטע קאסטענס געוועהר אין די יודישע קאלאניעס.

געשלאסען 23 צערקוועס אין מאסקווע

ריגע, 26 (ספ. טעל.) דער פערבאנד פון אטלאזע אין מאסקווע האט בעשלאסען צו צומאכען 23 צערקוועס אין מאסקווע, און איבערוויזען זיי צו דער דיספאזיציע פון דער מאסקווער קאמונאלער מאכט.

צו אונזערע לעזער!

די ערשטע רשימה פון די זוכי בגורל

זעה 6-טע זייט.

„דערווייל קאן נישט זיין קיין רייד

וועגען שליסען א סאוויעטיש-פוילישען נישט-אנגרייפס-אפמאך"

אפיציעלע ערקלערונג פון סאוויעטישען צד

מ אָ ס ק וו ע, (דורך קאָוונע) 26 (ט) אַמטליך ווערט פון דער רוסישער זייט פּערפּענטליכט אַ מיטטיילונג, בנוגע די סאָוויעטיש-פוילישע פער-האַנדלונגען, אין וועלכער עס ווערט געזאָגט:

„אין צוזאַמענהאנג מיט די ידיעות, וועגען איבערגעבען די פוילישע פאָרשלאַגען, דעם 23 אויגוסט אין מאָסקווע וועגען שליסען אַ נישט-אַנ-גרייפס אַפּמאַך, ווערט פון דער רוסישער זייט מיט-געטיילט, אַז די איבערמיטעלטע פאָרשלאַגען ענט-שפּרעכען די פּאָרשלאַגען פון 1926, וועלכע זענען בשעתו אַפּגעוואָרפען געוואָרען דורך סאָוויעט-רוס-לאַנד.

די נייע פוילישע פאָרשלאגען פון 23 אוי-גוסט, וועלכע זענען איבערגעגעבען געוואָרען דורכן פוילישען געזאַנדטען פּאַטעק, ענטהאַלטען נישט-נאָר די אַלטע פאָרשלאַגען, וואָס זענען געווען נישט-אַננעהמבאַר פאַר סאָוויעט-רוסלאַנד, נאָר עס איז נאָך צוגעקומען נאָך איין פאָרשלאג. וועלכען מען קאָן נישט בעטראַכטען אלס פאָרטשריט.

מחמת דעם, קאָן ד ע ר וו יי ל נישט זיין קיין רייד וועגען שליסען א רוסיש-פוילישען נישט-אַנ-גרייפס-אַפּמאַך."

מ אָ ס ק וו ע, 26 (ספּ. טעל.) לויט דעם אַפּיציעלען קאָמוניקאַט פון דער „פּאַס"-אגענטור, קומט אויס, אַז דער פוילישער פּראָיעקט וועגען שליסען דעם נישט-אַגרעסיע-אַפּמאַך איז א שריט אויף צוריק און נישט פאָראויס.

ב ע ר ל י ן, 26 (ספּ. טעל.) „טעלעגראַפען-אוניאָן" מעלדעט פון מאָסקווע, אַז דער קאָמיסאר פאר אויסערן-ענינים, ליטווינאָוו וועט היינט אויפ-נעמען דעם דייטשען אַמבאַסאַדאָר פאָן-דירסקען, כדי צו אינפאָרמירען איהם וועגען די פויליש-סאָוויעטישע אונטערהאנדלונגען מכוח א נישט-אַגרעסיע-אַפּמאַך.

די רעגירונג פון סאָוויעט-רוסלאַנד טראָגט זיך אויך ארום מיט דער כוונה צו אינפאָרמירען אויך די טערקישע רעגירונג וועגען די אונטערהאַנדלונ-גען מיט פוילען.

פאָרזיצער פון דער ענגלישער אונאָפּהענגיגער אַרבייטער-פּאַרטיי איז ווארשא

וו א ר ש אָ, 26 (טעלעפאָניש). קיין וואַרשאָ איז בעקומען צופאָהרען דער פאָרזיצער פון דער ענגלישער אומאָפּהענגיגער ארבייטער-פּאַרטיי פענער בראָקוועי, א בעריהמטע פערזענליכקייט אין ענגלאַנד.

אין וואַרשאָ וועט ער פערברענגען א פאָר טעג, און ער וועט האַלטען א פּאָרטראַג.

א בקשה פון 6000 עגונות

זיי בעטען צו לעגאליזירען אַנ'עגונות-פערבאנד

וו אַ ר ש אַ, 26 (טעלעפאָניש) אין רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט איז נעכטען איינגעלאָפען אַ בקשה פון איינער יענטע אייזענבערג (זאַמענהאָף 14), אַ פאָרשטייערין פון 6000 יודישע עגונות.

אין דער דאָזיגער בקשה בעטען די עגונות די ערלויבניש אויף צו גרינדען אַ פערבאנד, וואָס זאָל שיצען זייערע אינטערעסען, און אויפקלערען זייער לאַגע אין דער וועלט.

דער ראַבינאַט איז געגען דער גרינדונג פון אזאַ פערבאנד, ווייל ער האלט, אז מיט'ן אָרגאַני-זירען זיך פון די עגונות איז מען עובר אויף דער טראַדיציע.

זיצונג פון דער אַראַבישער עקזעקוטיווע

וועגען די לאַגע אי'ן שכם נאָך די געשעהענישען

י ר ו ש ל י ם, 26 (ימ"אַ טעלעגראַפיש) די אַראַבישע עקזעקוטיווע האָט אָפּגעהאַלטען אַ ספּע-ציעלע זיצונג וועגען דער לאַגע אין שכם נאָך די געשעהענישען.

די עלטערע אַראַבער האָבען פערורטיילט די אַרויסטרעטונגען פון דער יוגענד. די אָרטאָדאָק-סישע מוזולמענער זענען שטאַרק פערביטערט צוליב דעם, וואָס אין דער דעמאָנסטראַציע האָבען אַנ-טיילגענומען אויך אַראַבישע פּאָליציי.

קיין ירושלים האָט מען געבראַכט 20 אַראַ-בער, וועלכע זענען אריינגעזעצט געוואָרען אין תפיסה.

מוסאָלינים ברודער אַרנאָלדאָ

אַרבייט איבער'ן צוריקשטעלען די מאָנאַרכיע אין אונגאַרן

קאַמיטעט פאַר לינדערען די ארבייטסלאָזיגקייט

וועט געבילדעט ווערען ביי דער רעגירונג

פון וואַנען וועט מען נעהמען די הילף?

וו אַ ר ש אַ, 26 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון מיניסטאָרען-ראַט, אונטער'ן פאָרזיץ פון פרע-מיער פּריסטאָר, וואָס איז געווען געווידמעט דער פראַגע פון לינדערן די אַרבייטסלאָזיגקייט.

ס'איז בעשלאָסען געוואָרען צו בילדען ביי דער רעגירונג אַ הילפס-קאָמיטעט פאַר ארבייטסלאָ-זיגקייט, אין וועלכען עס וועלען אריין פאָרשטייער פון די אַרבייטער, אַרבייטסגעבער, געזעלשאַפט, און דער רעגירונג.

די אויפגאַבען פון קאָמיטעט וועלען זיין:

צו שאַפען אַרבייט פאַר די אַרבייטסלאָזע אין משך פון ווינטער, און אָרגאַניזירען אַ שנעלע הילף דורך געבען דערנעהרונג, בעהייצונג, און קינדער-דערנעהרונג.

דערביי וועט מען נעהמען דאָס געלד פאַר דער דאָזיגער הילפס-אַקציע פון העכערען דעם הכנסה-שטייער, און ביי די, וואָס זענען שולדיג גרעסערע שטייערען, וועט מען איינמאָהנען די שטייער-חובות אין נאַטור.

א פּליטה אויף 2 מיליאָן זל.

ל ע מ ב ע ר ג, 26. (טעלעפאָניש) דער היגער שטאָף-סוחר דינסטפעלד האָט באַנקראָטירט אויף 2 מיליאָן זלאָטעס.

מאַרשאל פּילסודסקי איז פּיקילישקי

וו י ל נ אָ, 26 (טעלעפאָניש). מאַרשאל פּיל-סודסקי איז אַוועקגעפאָהרען פון ווילנע קיין פּי-קילישקי.

אויסערן-מיניסטער זאַלעסקי

האָט אויפגענומען די אַמבאַסאַדאָרען פון פראַנקרייך, ענגלאַנד און איטאַליען

וו אַ ר ש אַ, 26 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) דער אויסערן-מיניסטער זאַלעסקי האָט היינט אָפּגעהאַלטען קאָנפערענצען מיט די אַמבאַסאַדאָרען פון פראַנקרייך, ענגלאַנד און אי-טאַליען.

גאַנדהי פאָהרט אַרויס שבת קיין לאָנדאָן

ל אָ נ ד אָ ן, 26 (ט). דאָ זענען אָנגעקומען ידיעות, אַז גאַנדהי פאָהרט אַרויס שבת קיין לאָנדאָן.

זיין בעשלוס צו פאָהרען האָט ער אָנגענומען נאָך א געשפרעך מיט'ן וויצע-קעניג.

ליטווינאָוו קומט מאָרגען קיין בערלין

ב ע ר ל י ן, 26 (ספּ. טעל.) דער סאָוויעטי-שער אויסערן קאָמיסאר ליטווינאָוו קומט פרייטאָג צו פאָהרען קיין בערלין, אויפ'ן וועג קיין גענף. דאָ וועט ער האָבען א קאָנפערענץ מיט ברי-נינג'ן.

דער שווערער סכסוך אין יודישען אַרטיסטען-פעראיין

וו אַ ר ש אַ, 26 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט איז אין היגען רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט פאָרגעקומען אַ זעהר אינטערעסאַנטע קאָנפערענץ אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן פאָרשאַרפטען סכסוך אין יודישען אַרטיסטען-פעראיין.

געווידמעט איז די קאָנפערענץ געווען דעם לעצטען שטרייט פון דער לייטונג אז די אַקטיאָ-רען אין דעם „צענטראַל"-טעאַטער.

נאָכדעם האָט דער סכסוך אָנגענומען אַזאַ שאַרפען כאַראַקטער, אַז דער רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט האָט געמוזט, כדי אויסצומיידען וויסטע געשלעגען, נישט דערלאָזען צו דער פאָרשטעלונג.

די דירעקציע האָט זיך דאַן געווענדט צו דער אַדמיניסטראַציווער מאַכט נאָך פערמיטלונג, און אַז זי זאָל ענטשיידען אין דעם שאַרפען קאָנפליקט.

וואַרשאַ אהן פּוילישע טעאַטערן

וו אַ ר ש אַ, 26. (טעלעפאָניש) איצט איז שוין קלאָר, אַז די וואַרשאַווער פּוילישע טעאַטערס וועלען ערשטען סעפּטעמבער זיין געשלאָסען.

אַכטונג, נאַכט-וועכטער!

דער פעראיין איז טעטיג אין לאָקאַל פון קולטור-אַמט (אַנדראַוואַ 9) יעדען זונטאָג, מאָנטאָג, מיטוואָך און דאָנערשטאָג פון 5 ביז האַ"ב 7 אָוונט. די אָרגאַניזיר-קאָמיסיע.

יודיש טעאַטער אין „פילהאַרמאָניע"
דירעקציע: ד. צעלמייסטער און א. בעזמאַן.
גנעסיא שליט
נאָכמיטאָג פון דער גרויסער קינסטלערין – פאָרשטעלונג פון ריגער יודישען מלוכה - טעאַטער
היינט, דאָנערשטאָג, 9 אוהר-אָוונט – 5-טע אויגוסט פאָרשטעלונג:
אַלע בילעטען אין פּאַרטער 1 זלאָטי פון די 1-טע ביז די לעצטע רייה
2 גרויסע פאָרשטעלונגען פאַר שפּאָט-ביליג!
1) „איינע פון יענע"
מעלאָדראַמע אין 3 אַקטען מיט פּראָלאָג און עפּילאָג מיט געזאַנג און טענץ
מיט דער גרויסער קינסטלערין ג. שליט
2) א גרויסע רעוויו
דער רבי האָט געהייסען פרעהליך זיין
1 קליינעם בילעט אויף ביידע פאָרשטעלונגען
שוין דעם שבת, 12 בייטאָג – די ערשטע פריהמאָרגען-פאָרשטעלונג – איינהייטס-פּרייזען: אין פּאַרטער אַלע פּלעצער פון די 1-טע ביז די לעצטע רייה 1 זל. באַלקאָן און גאַלעריע – 50 גראָשען. ס'ווערט געשפּילט
פרוי און געלד!
אין 3 אַקטען פון סאָפיאַ ביעלאַ מיט גנעיא שליט אין דער הויפּט-ראָל.
בילעטען שוין צו בעקומען.

כשר פליישׁ איז כשר
אזוי ווי איינינע מאָל איז געווען אַנאָנסירט אין דער פרעסע דורך דעם ועד הרבנות וכשרות, אז כאַינער פלייש איז נישט אונטער זייער השגחה, האָבען מיר זיך אָנגעפרעגט ביי מיטגלידער פון ראַבינאַט און ועד הכשרות און זיי האָבען אונז גע-ענטפערט, אז זיי האָבען קיין שום ידיעה נישט פון דער בעקאַנטמאַכונג
אויך לויט דעם פּסק פון הרב הצדיק מפאַביאַניץ שליט"א מיט מיטגלידער פון ראַבינאַט און ועד הכשרות איז
הר' יעקב ב"י קליגער דומ"צ דגליל גייער
אריינגעזעצט געוואָרען אלס משגיח אין כאַינער שחט-הויז אויף עניני ותקוני כשרות.
שוחטים פון כאַינער שחט-הויז.
איך אלס משגיח בעשטעטיג אַלעס, וואָס אויבען שטעהט און ערקלער, אז דאָס פלייש פון כאַינער שחט-הויז איז כשר למהדרין מן המהדרין
כשר על צד היותר טוב.
יעקב הכהן קליגער מו"צ בגליל גייער

Dr. med.
W. Eychner
גינעקאָלאָג-אַקושער
זגערזשער 11
טעלעפאָן 134–72
נעמט אָן פון 3–4 נאָכמ. און פון 7–9 אָוונט.

סטעמפּלען
אַלער אַרט
צו ביליגע פּרייזען
ווערן אויסגעפירט
אין די דרוקעריי
17 פּאָלודניאָווע 17

8-טונג קירזשנער-מייסטער אין לאָדז
היינט, דאָנערשטאָג, דעם 27-טען אויגוסט 1931, פּינקטליך 8 אָוונט קומט פאָר אין לאָקאַל פון צעך, זאַוואַדזקאַ 4
א גרויסע
פאָר-פערזאַמלונג
צו וועלכער איהר ווערט געבעטען צו קומען פּינקטליך.
אויפ'ן טאָג-אָרדנונג זעהר דרינגענדע טאָג-פראַגען.
די פערוואַלטונג
פון פעראייניגטע קירזשנער-צעך
אין לאָדז, זאַוואַדזקאַ 4.
4742

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 27 אויגוסט 1931

לאדז, 27 אויגוסט 1931

קאמפראמיטאציע פון די פינאנץ-מיניסטארען

די פינאנץ-מיניסטארען פון אלע לענדער בעהע-מען אן די הערשסטע מיטלען, כדי צו פערלא-טען די לעכער, וואס זענען געמאכט געווארען דורך דעם קריזיס אין די בודזשעטען. די בודזשעט-פרע-לימינארען זענען אויסגעארבייט געווארען אין דער צייט פון ווירטשאפטליכער דעפרעסיע, ווען ס'איז געווען בעוואוסט, אז דער קריזיס וועט דויערען לאנג. די רעגירונגען האבען זיך נישט זעהר שטארק גערעכענט מיט דעם קריזיס און זיינע סימפטאמען, טעארעטיש האט יעדער פינאנץ-מיניסטער געוואוסט, אז די איינקונפטען פון דער מלוכה זענען אפהענגיג פון דער ווירטשאפטליכער קאניונקטור. אבער פאקטיש האט מען פארגעלעגט די פארלאמענטען בודזשעטען, וואס זענען נישט געווען קלענער פאר די בודזשעטען פון די יאהרען 1930 אדער אפילו 1929.

די הארבע ווירקליכקייט האט בעוויזען ווי ווע-ניג פאראויסזעהעוודיג עס זענען געווען די רעגי-רונגען אין פערשידענערליי לענדער, ווי ווייניג זיי האבען זיך אין זייערע קאלקולאציעס גערעכענט מיט דעם אויפהערליכען פאלען פון די פרייזען און דערמיט אויך פון דער פראדוקציע. דער אינ-דעקס פון די פרייזען איז נישט געווען רעדוצירענד ביים פעסטשטעלען די בודזשעטען. דערפאר הא-בען איצט די מיניסטארען די גרויסע דאגה וועגען דעם ווי אזוי אפצוהיטען דעם גלייכגעוויכט פון די בודזשעטען, כדי די פינאנצען פון דער מלוכה זא-לען נישט איינברעכען. עס שטעהט פאר זיי אויך א צווייטע זעהר שווערע אויפגאבע, דהיינו, מיט וואסער בודזשעט קאן מען קומען אין די פארלא-מענטען אזוי, אז דער בודזשעט זאל ענטשפרעכען דער ווירקליכקייט.

די פינאנץ-מיניסטארען זענען אין די אויגען פון דער געזעלשאפט קאמפראמיטירט. די געזעל-שאפט גופא, וועלכע לעבט מיט דעם רעאלען לעבען, האט זיך בעסער אריענטירט אין דער סיטואציע ווי די מיניסטארען. די געזעלשאפט האט געווארענט פאר די צו הויכע בודזשעטען, האט אנגעוויזען אויפ'ן אונאויפהערליכען פאלען פון די פרייזען אלס אויף דעם פאקטאר, וואס רעדוצירט וועגען די הכנסות פון דער געזעלשאפט און פון דער מלוכה, דאגעגען די פינאנץ-מיניסטארען, וועלכע האבען געדארפט זיין פארזיכטיגער און בעציהען זיך צו דער לאגע מעהר סקעפטיש, זיי זענען געווען אפי-ציעלע אפטימיסטען. דאס לעבען האט אבער צונישט געמאכט דעם אפטימיזם פון די פינאנץ-מיניס-טארען.

און בעת אין די מיניסטעריעלע קאבינעטען ברעכט מען זיך די קעפ מכח געפינען א פינאנציע-לען גלייכגעוויכט, ווען די קאמוניקאטען פון איניגע רעגירונגען זאגען אן, אז מען האט געפונען דעם פונקט, אויף וועלכען מען וועט זיך קענען אנ-לעהנען, ווייזט זיך נאך עטליכע וואכען ארויס, אז די ביוראקראטיע און אינאיינעם מיט איהר די רעגירונגען האבען געהאט א טעות.

אין צוויי חדשים ארום דארף זיך צונויפקומען דער סיים אויף א בודזשעט-סעסיע. עס איז קיין ספק נישט, אז אין די בעזונדערע מיניסטעריומס ווערען שוין צוגעגרייט די בודזשעטען פאר דעם קינפטיגען יאהר. עס איז קיין ספק נישט, אז נישט איין מיניסטעריום פרעלימינירט די אויסגאבען לכל הפחות אין דער ביזאיצטיגער הויך, האלטענדיג, אז מען קאן רוהיג ערווארטען איינקונפטען, וואס זענען פעסטגעשטעלט געווארען פאר דעם לויפענ-דען בודזשעט-יאהר. אבער די ביז איצטיגע בו-דזשעט-איינקונפטען בעווייזען נישט די צאהלונגס-פעהיגקייט פון די בירגער. מען דארף געדענקען, אז די פרייזען האלטען ווייטער אין פאלען, אז ווען אפילו עס וואלט געלונגען איינצוהאלטען דורך עקס-פארט-פרעמיעס די פרייזען פון תבואה אויף דעם-זעלבען נייוא, וואס דאס איז ביי דער איצטיגער קאניונקטור אונמעגליך, דאן זענען אנדערע לאנד-ווירטשאפטליכע פראדוקטען אזוי געפאלען אין פרייז דאס ס'איז אויסגעשלאסען אז די בעפעלקערונג אין לאנד זאל קענען אויסהאלטען אלע לאסטען.

וואס קאטאסטראפאלער עס איז די סיטואציע פון די פרייזען, אזוי קלענער מוזען זיין די הכ-נסות פון דער מלוכה. דערפאר טאר מען נישט פרע-לימינירען די איינקונפטען פון דער מלוכה אפילו אויפ'ן סמך פון די ביזאיצטיגע מלוכה-הכנסות, נאר מען דארף נעהמען אין אכט די אונאויפהער-ליכע טענדענץ פון די פרייזען צו פאלען.

פ. ר.

קאנפערענץ וועגען ארבייטסלאזע אהן ארבייטער

פוילען מוז שליסען א גאראנטיע-אפמאך מיט די סאוויעטען

שטימען פון דער פוילישער פרעסע

די רעגירונג האט צונויפגערופן א גרויסע קאנפערענץ, אויף וועלכער עס איז בעטראכט גע-ווארען די אזוי אקטועלע און דראהענדיגע פראגע פון קריזיס, פון ארבייטסלאזיגקייט. פון דער הער-שענדער נויט, וואס דארף זיך פערשטארקען מיט'ן אנקומען פון ווינטער.

די סאציאליסטישע פרעסע מיט'ן „ראבאט-ניק" בראש באציהט זיך זעהר סקעפטיש צו דער איניציאטיוו פון דער רעגירונג. „ראבאטניק" ווייזט אן אויף איין זעהר כאראקטעריסטישען מאמענט: צו דער קאנפערענץ זענען גערופען געווארען די פיהרער פון דער גרויס-אינדוסטרי: וויעזשביצקי, אטאנאסאן, האלינסקי און אנדערע; עס האבען בלויז געפעהלט די פערטרעטער פון די צומייס-טענס פראינטערעסירטע; עס האבען געפעהלט די פארשטעהער פון די ארבייטער-ארגאניזאציעס, וועלכע האבען דאך אין דער פראגע פון ארבייטס-לאזיגקייט מעהר פאר יעדען אנדערען עפעס צו זאגען. מ'האט נישט פערבעטען נישט נאר די פארשטעהער פון די קלאסען-ארגאניזאציעס, נאר אפילו פון די „פראקעס", וועלכע זענען דאך גע-טרייע און איבערגעגעבענע דינער פון דער סאנאציע.

דער קראקאווער „נאפשוד" רופט אן די גאנצע קאנפערענץ „א גרויסער באלאגאן", וואס האט נאר דעם ציל צו פערטרייבען די אויגען.

א חוץ א פאפירענעם פראגראם און לאנגע ארטיקלען פון די סאנאטארישע בלעטער וועט דערפון גארנישט ארויסקומען. דאס איז צו זעהן שוין פון די פראיעקטען פון פרעמיער פריסטאר.

די פוילישע פרעסע ווידמעט פיל אויפמערק-זאמקייט דער פראגע פון א נישט-אגרעסיע-אפמאך צווישען פוילען און די סאוויעטען. אזא אפמאך וואלט, פערשטעהט זיך, געהאט א קאלאסאלע בע-דייטונג פאר'ן אלגעמיינעם שלום אויף דער וועלט און וואלט געבראכט צו א ווירקליכער ענטשפאנונג אין די אינטערנאציאנאלע באציהונגען.

ציטירענדיג די געשיכטע פון די פויליש-סאוויעטישע אונטערהאנדלונגען מכוח אזא אפמאך פיהרט אויס דער „ראבאטניק":

מיר ווייסען נישט, ווי אזוי עס זעהט אויס דער פראיעקט, (וועלכען מיניסטער זאלעסקי האט פארגעלעגט די סאוויעטען), מיר ווייסען נישט, צי די פוילישע רעגירונג רוקט ווייטער ארויס דעם פראיעקט פון אנ'אפמאך, וואס זאל ארומנעהמען אלע שכנ'ישע מליכות. אזא אלגעמיינער פאקט וואלט זעהר געווען געוואונשען און וואלט צום בעסטען געזיכערט דעם שלום אויף דער גרעניץ פון רוס-לאנד. אבער די סאוויעטען זענען אין משך פון יאהרען אונטערהאנדלען קיינמאל דערויף נישט איינגעגאנגען. ס'איז א ספק, צי זיי וועלען איצט דערויף איינגעהן. ווען זיי וואלטען נאך א מאל אפ-געווארפען אט דעם געדאנק, וואלט מען נישט גע-דארפט איבעררייסען די אונטערהאנדלונגען. בעסער א „קלייגער" אפמאך, איידער קיין שום אפמאך נישט. אנ'אפמאך צווישען פוילען און די סאוויע-טען וואלט געבראכט מיט זיך אויך אנדערע".

דער רייכער יורד

וואס ענגלאנד פערמאגט נאך ביים היינטיגען טאג

ענגלאנד לעבט איצט איבער אנ'אומגעהויערען שווערען קריזיס, אין לאנד זענען פאראן עטליכע מיליאן ארבייטסלאזע, דאס בעדייט אבער נישט, אז ענגלאנד איז געווארען אזוי ארים, אז אין גרויס-בריטאניען פייפט דער דלות, ענגלאנד איז נאך ביים היינטיגען טאג אפילו רייכער פאר אלע אנ-דערע איראפעאישע מלוכות.

דאס רייכטום פון ענגלאנד בעטרעפט די קא-לאסאלע סומע פון 22 מיט א האלבען מיליארד פונט שטערלינג. ווען מען זאל די דאזיגע אסטרא-נאמישע ציפער צוטיילען צווישען דער גאנצער ענגלישער בעפעלקערונג: מיט די זויגקינדער אינ-איינעם, וואלט אויף יעדען מענש אויסגעפאלען א סומע פון 500 פונט. אין די קאסעס פון די ענגלישע בענק ליגט געלד און ציהענדיג אויף א סומע פון קנאפע 3 מיליארד פונט, א בעדייטענדער טייל פון ענגלישען קאפיטאל איז דעפאנירט אין אויסלענדישע אונטערנעהמונגען, דהיינו, א סומע פון עופט-האלבען מיליארד פונט, ד. ה. מיט אנדערטהאלב מיליארד פונט מעהר פאר אמעריקא.

דער ענגלישער האנדעלס-פלאט פערקלענערט זיך, אבער אויך ביים היינטיגען טאג זענען א דריי-טעל פון אלע האנדעלס-שיפען אויף דער וועלט ענגליש. דער ענגלישער האנדעלס-פלאט האלט העכער 20 מיליאן טאן, בעת דער אמעריקאנישער האט נישט מעהר ווי א העלפט דערפון. אויף די שיף-פאבריקען אין ענגלאנד האט מען אין פאריגען יאהר אויסגעבויט שיפען און מאשינען אויף א סומע פון 100 מיליאן פונט.

אין עטליכע חדשים ארום וועט פארטיג זיין דער גיגאנטישער ענגלישער פאסאזשיר-דאמפער, וואס וועט האלטען 73 טויזענד טאן. די שיף וועט אפקאסטען 5 מיליאן פונט שטערלינג. דאס וועט זיין די גרעסטע שיף פון אלע לענדער אין אלע צייטען, מיט 25 יאהר צוריק האט מען די שיף „אצעאניק", וועלכע האט געהאט 18000 טאן, גע-האלטען פאר א ריז. דער בעריהמטער „טיטאניק", וועלכער איז טראגיש אומגעקומען ביי א צוזאמענ-שטויס מיט אנ'אייזבארג דעם צווייטען טאג פון זיין ערשטער רייזע, האט געהאלטען נישט מעהר פאר 50000 טאן, די נייע שיף דארף אויך זיין די שנעלסטע און וועט קענען ענטוויקלען א גרע-סערע שנעלקייט, איידער די דייטשע „ברעמען".

אין פאריגען יאהר האט ענגלאנד פערקויפט קיין אויסלאנד פאר צוויי מיליאן פונט אעראפלאנען און מאשינען און היי - יאהר האט ענגלאנד אנגענומען א בעשטעלונג פון ארגענטינע אויף צו בויען א לופט-פלאט, וואס דאס וועט בעטרעפען מיליאנען פונטען.

עהנליכע ערשיינונגען בעמערקט מען אויך אין אנדערע געביטען פון דער אינדוסטריע, אזוי אז בעווייזען ענגלאנד אלס דעם ארימען „יורד" איז נאך יעדענפאלס פריהצייטיג.

„דער קינפטיגער דיקטאטאר פון דייטשלאנד"

א בעזוך אין דער רעזידענץ פון היטלער'ן

דער קארעספאנדענט פון א לאנדאנער צייטונג בעשרייבט די אומגעבונג, אין וועלכער עס לעבט און ארבייט דער פיהרער פון די דייטשע נאציאנאל-סאציאליסטען היטלער אין מינכען און מאלט א פאר-טרעט פון דעם קינפטיגען דיקטאטאר פון דייטש-לאנד, ווי עס רופען איהם זיינע אנהענגער.

צווישען היטלער'ן און מוסאליני איז פאראן א געוויסע עהנליכקייט. זיי האבען ביידע די זעלבע אויגען און די זעלבע אינערליכע געשפאנטקייט. אבער מוסאליני בעהערשט תמיד זיינע נערוון, בעת היטלער פערלירט אפט די מאכט איבער זיי. היטלערס שטים איז קיינמאל נישט רוהיג. ער בע-האנדעלט נישט קיין פראגע, ער דראהט, ווען ער הויבט אן צו רעדען. ער רעדט שטענדיג פונקט אזוי ווי ער וואלט געוואלט איבערצייגען אנ'אודי-טאריע.

אויף דער וואנד פון צימער, וואס ער פער-נעהמט אין דעם שטאב פון די היטלער-אוצעס אין מינכען, הענגען צוויי בילדער. איינס שטעלט פאר א סצענע פון א שלאכט אין לעצטען קריג, דאס צווייטע בילד איז א פארטרעט פון פרידריך דעם גרויסען. דאס זענען ווי סימבאלען פון דייטשלאנדס גרויסקייט און ירידה. דאס הויז גופא איז א גרויסע געביידע און איז בעקאנט אונטער'ן נאמען „דאס ברוינע הויז". אויף דער אריינגאנגס-טיר הענגען צוויי גרויסע שפיזען, און איבער דעם הויז הענגט א גרויסע ווייסע פאהן מיט א שווארצען האקענ-קרייץ.

אין הויז הערט אויף קיין רגע נישט אויף די ארבייט. עס האלטען אין איין קומען עפעס יונגע-לייט אין א בעזונדער'ער פארם, עס קלאפען אהן אויפהער די שרייב-מאשינען.

דאס צימער פון קריגס-שטאב געפינט זיך אויפ'ן ערשטען שטאק. אויף דער טיר זענען מיט אייזערנע בוכשטאבען אויסגעקריצט די נעמען פון די היטלער-אוצעס, וואס זענען געפאלען אין אויפ-שטאנד פון יאהר 1923. דאס צימער איז אינגאנ-צען טאפעטירט אויף רויט, אין איין זייט פון צימער שטעהען זיבען פאטעלען פאר די זיבען פיהרער און פאר היטלער'ן אינמיטען. די פאדלאגע, די וואנד און דער סופיט זענען בעדעקט מיט האקענ-קרייצען.

אויף איין וואנד זענען אנגעשריבען די וויכ-טיגסטע דאטען אין דער געשיכטע פון דער פאר-טיי ביז דעם יאהר 1930. ווייטער איז קיין ארט נישט איבערגעלאזט, ווייל די היטלעראוצעס זא-גען, אז די ווייטערדיגע דאטען פון דער פארטיי וועלען זיכער פערשריבען ווערען אין רייכסטאג אדער אין פאלאץ פון דייטשען פרעזידענט. זיי האלטען, אז אין סעפטעמבער וועלען פארקומען ענטשיידענדע געשעהענישען און דאן וועט זייער פיהרער דיקטירען זיין ווילען דעם גאנצען דייטשען פאלק.

א שטענדיגע „יודישע שעה"

איז ראדיא פון סט. לואיס

ניו-יארק (יט"א) די ראדיא-סטאציע פון סט. לואיס האט איינגעפיהרט א שטענדיגע „יודישע שעה" אין איהרע אודיציעס. עס וועלען אין בעשטימטע שעה'ן פון דער וואך געגעבען ווערען אודיציעס פון יודישער מוזיק, בעשפרעכונגען פון פערשידענע יודישע טעמעס אדג"ל.

די ענטוויקלונג פון שיפס-פערקעהר צווישען פוילען און א"י

דאנציג (יט"א) לויט א בעריכט פון דער „סווענסקא-אריענט שיפס-געזעלשאפט" האט זיך גוט ענטוויקעלט די שיפס-ליניע, וואס די זעלבע געזעלשאפט פיהרט צווישען פוילען דורך דאנציג-גדיניע מיט ארץ-ישראל אין אנדערע אריענט-לענ-דער. די געזעלשאפט האט אויך איינגעפיהרט א נארמאלען שיפס-פערקעהר צווישען ארץ-ישראל מיט אלע סקאנדינאווישע און באלטישע פארטען.

2 יודען אין דער האלענדישער דעלעגאציע

צום פעלקער-בונד-פלענום

אמסטערדאם (יט"א) אלס מיטגלידער פון דער האלענדישער דעלעגאציע צו דער 12-טער סעסיע פון פעלקער-בונד-פלענום, וואס וועט זיך אנהויבען מאנטאג, דעם 7-טען סעפטעמבער ה. י. זענען צוו. אנד. נאמינירט געווארען י. לימבורג און פראפ. ע. מארעסקו, ביידע יודען.

טראגישער טויט פון צוויי יונגע יודישע געלעהרטע

זיי זענען אומגעקומען אין די קאווקאזער בערג

מאסקווע (י.ט.א.) דא איז דערהאלטען געווארען א ידיעה וועגען טראגישען טויט פון 2 מאסקווער יונגע געלעהרטע, גאלדאווסקי. 24 יאהר אלט און לעווין, 25 יאהר אלט, ביידע יודען.

ביידע יונגע געלעהרטע זענען אומגעקומען, קלעטערנדיג אויף מימעס-טאו, איינעם פון די העכסטע קאווקאזער בערג. גאלדאווסקי און לעווין זענען ביידע געווען געניטע אלפיניסטען, נאר זיי זענען געפאלען אלס קרבנות פון אנ'אומגליקס-צו-פאל: א שניי-לאווינע האט זיך אפגעריסען פון שפיץ בארג און האט זיי אוועקגעטראגען אין אפגרונד, איבער 5 טויזענד פוס טיף.

נישט קוקענדיג אויף זייער יוגענד, זענען די צוויי געלעהרטע שוין גוט בעקאנט געווען אין די מאסקווער וויסענשאפטליכע קרייזען. ביידע זענען געווען בעדייטענדע מאטעמאטיקער, וואס האבען איבערגעלאזען נאך זיך וויכטיגע מאטעמאטישע אר-בייטען. זיי זענען געווען פראפעסארען פון מאטע-מאטיק אין מאסקווער אוניווערזיטעט און אין דער הויכשול פאר טעכניק.

אויף די קאווקאזער בערג האבען זיי זיך אויפגעהויבען מיט וויסענשאפטליך-פארשערישע צוועקען און האבען דארטען געפונען זייער טויט.

א וועלט-קאנגרעס פון ספרדי-שע יודען

פאריז (יט"א) פון מאדריד טיילט מען מיט, אז דארט איז אנגעקומען דער רב הכולל פון ארגענטינע און אורוגוואי, הרב ד"ר שבתי, וועל-כער וועט זיך בעמיהען ביי דער שפאנישער רעגי-רונג וועגען אנ'ערלויבניש אפצוהאלטען אין שפאניען א וועלט-קאנגרעס פון די ספרדישע יודען. פאר דעם דאזיגען קאנגרעס זאלען האבען אנ'אינטערעס אנ'ערך א מיליאן יודען, אייניקלעך פון די גרושי-ספרד.

ניי'ער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

ניי'ער פאלקסבלאט

דאנערשטאג 27 יד אלול תרצ"א

אויגוסט
זון-אויפגאנג 4.28
זון-אונטערגאנג 4.28

פון האנדעלס-געריכט

די פירמע „א. ג. בארסט" צום צווייטן מאל אונטער אופּאדלאשטש

בעכטען האט דאס לאדזער האנדעלס-געריכט צום צווייטען מאל ערקלערט אנ'אופּאדלאשטש אויף דער אקצ. געז. „א. ג. בארסט און זגערוש".

ווי שוין בעוואוסט האט זיך די פירמע געפונען צום ערשטען מאל אונטער אופּאדלאשטש ד. 16. מערץ 1928, וועלכע האט זיך געענדיגט מיט אן אויסגלייך מיט די בעגלויביגע און איז פון געריכט בעשטעטיגט געווארען דעם 7. יולי 1929, לויט דעם אפמאך האבען די בעזיצער פון די פירמע אבליגאציעס געדארפט בעקומען 25 פראצ. קאסע אין אויסלענדישער וואליוטע, און די רעשט אין משך פון 6 חדשים פון דעם בעשטעטיגטען אפמאך. דער אפמאך זעהט אויך פאר אין ערגסטען פאל די אבליגאציע-בעזיצער אויסצוצאלען אין ערשטען יאהר 400 טויזענד זל. דעם צווייטען יאהר — 450 טויזענד זל. דעם דריטען יאהר — 500 טויזענד זל. דעם פערטען און אין די שפעטערע יאהרען צו 525 טויזענד זל. יעהרליך.

די פירמע האט דעם אפמאך נישט אויסגעפיהרט. די חובות האבען זיך כסדר פערגרעסערט, נישט קוקענדיג אויף אלע בעוואוגונגען, פון די בעגלויביגע פון די 398 אבליגאציעס.

אין נאמען פון די בעגלויביגע זענען נעכטען ארויסגעטרעטען די אדוואקאטען קיאווסקי און זאַבערמאן, און געפאדערט די פירמע „א. ג. בארסט" נאך אמאל צו שטעלען אונטער אנ'אופּאדלאשטש.

נעכטען האט דאס געריכט בעטראכט דעם ענין די לעצטע מינוט האט אבער אדוו. זאבערמאן אין נאמען פון זיינע קליענטען געבעטען אראפּצונעמען די פראגע וועגען פערעפענטליכען דער פירמע „בארסט" אנ'אופּאדלאשטש.

נישט קוקענדיג אויף אדוו. זאבערמאנ'ס ביטע, האט דאס געריכט דאך ערקלערט דעם אופּאדלאשטש צוליב דעם חוב פון 35.000 זל. וואס די פירמע איז שולדיג דעם פינאנץ-קאמער, וואס דער סעקוועסטראטאר האט נישט געקענט איינקאסירען און צוליב נאך א גאנצע רייה אנדערע סבות.

דער טערמין פון עפענען דעם אופּאדלאשטש איז בעשטימט געווארען אויפ'ן 9. יולי 1929, אלס קוראטארען זענען בעשטימט געווארען די אדוואקאטען ליפשיץ און קאיאווסקי.

ס'דארף צוגעגעבען ווערען, אז דאס איז דער ערשטער פאל, ווען דאס געריכט פערעפענטליכט אנ'אופּאדלאשטש, נישט האבענדיג דערויף די צושטימונג פון די בעגלויביגע.

דער בילאנץ אויפ'ן 31. מערץ 1929 איז געשלאסען געווארען מיט דער סומע פון 6,447,645 זל. פון דעם שטייגען די אקטיווען איבער די פאסיווען מיט א סומע פון 216,614 זל. האלב-פליסיגע אקטיווען 1.800.000 זלאטעס וועקסלען — 280,000 זל. חובות — 734,000 זל. און אנדערע קליינע פאזיציעס אויף א סומע פון 300.000 זל. נישטפליסיגע אקטיווען (הייזער, מאשינען, פאבריק-איינריכטונגען) שטעלט זיך צוזאמען א סומע פון 3.000.000 זל.

* * *

דעם זעלבען טאג האט דאס געריכט אויך ערקלערט אנ'אופּאדלאשטש דער פירמע „לאדזער פארבעריי און בלייכעריי", די בעזיצער שמואל זיינוועל שמאראגד און זיינוועל גאלדבערג", אויף לאגעווניצקא 45. דער אופּאדלאשטש איז בעשטימט געווארען אויפ'ן פערלאנג פון אדוו. פרידמאן, אלס בעפולמעכטיגטער פון דער פירמע אברהם הייטלער.

אלס קוראטאר איז בעשטימט געווארען אדוו. גאלדבערג, ריכטער-קאמיסאר, דער האנדעלס-ריכטער סט. יאראשעווסקי, דאס געריכט האט אויך ערקלערט אנ'אופּאדלאשטש די שותפים פון דער פירמע, וועלכע זענען געשטעלט געווארען אונטער פאליציייאישע אויפזיכט.

דער טערמין פון פערעפענטליכען דעם אופּאדלאשטש איז בעשטימט געווארען אויפ'ן 15. אויגוסט ד. י.

טאג-באטיצען

די מאגיסטראט-סובסידיעס פאר דער יודישער שול

דער מאגיסטראט איז איצט בעשעפטיגט מיט'ן צושניידען דעם שטאטישען בודזשעט לויט'ן ווילען פון אינערן-מיניסטעריום, ווי בעקאנט האט דאס מיניסטעריום פערקלענערט דעם שטאטישען בודזשעט מיט קנאפע 6 מיליאן זלאטעס.

אלס קרבן פון דער דאזיגער רעדוקציע זענען געפאלען די סובסידיעס פון אלע יודישע אינסטיטוציעס און בתוכם די סובסידיעס פאר די יודישע פאלקס-שולען און קינדער-היימען.

מיר האבען שוין איינמאל אויף דעם ארט אנגעוויזען, אז דאס שטרייכען די פאזיציע פאר די יודישע פאלקס-שולען קען מען נישט פערטייטשען מיט שפאר-זאמקייטס-טעמים, ווייל די שולען ענטלאסטען דאך די אויסגאבען פון דער שטאט.

נאר גאה שרייט חי וקים, ווען ס'האנדעלט זיך נישט וועגען קיין זאכליכע ארגומענטען...

ווי געזאגט אבער בעשעפטיגט זיך איצט דער מאגיסטראט מיט'ן בודזשעט וועלכער דארף צוגעשטעלט ווערען, דעם שטאט-ראט שוין דעם 3-טען סעפטעמבער. דער איצטיגער מאגיסטראט, וועלכער האט געהאט די פערשטענדיגונג פאר די בעדערפענישען פון יודישען שול-וועזען, דארף אויך איצט בעדענקען אז די לאגע פון די יודישע שולען איז א קאטאסטראפאלע. יעדער בירגער אין לאדז האט דאס רעכט זיין קינד זאל לערנען אין אזא שול ווי ער פערלאנגט דאס, דער מאגיסטראט דארף געדענקען, אז ער דארף נישט געהן אויף דער ליניע פון אינערן-מיניסטעריום, נאר פערטיידיגען די דאזיגע בודזשעט-פאזיציע מיט דער גאנצער קאטעגאָרישקייט, דאס איז דער פערלאנג פון דער גרויסער מעהרהייט פון דער יודישער בעפעלקערונג אין לאדז, וועלכע צאהלט שטייערען נישט ערגער פון אנדערע און האט דאס רעכט צו בעקומען די סובסידיעס פאר דער יודישער שול, א חוץ דעם איז, ביי דער איצטיגער לאגע, די עקזיסטענץ פון די יודישע קינדער-היימען און פאלקסשולען אפהענגיג פון דער דאזיגער סובסידיע.

די יודישע שול טאר נישט אונטערגעהען „אויפ'ן לעגאלען אופן" ,ווי ס'איז געוויס געווען די כוונה פון אינערן-מיניסטעריום.

י. ד.

פלאן צו דערמארדען און בערויבען א בריף-טרעגער

דער בלוטיגער פלאן האט זיך נישט איינגעגעבען

נעכטיגער פראצעס אין לאדזער שטאטישען געריכט

(א) אין שטאטישען געריכט איז נעכטען פאר-געקומען דער פראצעס געגען 19-יעהריגען זיגמונד גוויזדאלא, אגראדאוויע 66 און 18-יעהריגען הענריק ליטאסלאווסקי, זשעראמסקי 11. וועלכע זענען בעשולדיגט געווארען אז זיי האבען ארגאניזירט א רויב-אנפאל אויפ'ן בריף-טרעגער יוזעף מיכאלסקי כראביאווסקא 3.

3

אין בעשולדיגונגס-אקט ווערט דערצעהלט, אז די בעשולדיגטע פלעגען אויפגעבען פאלשע אדרעסען אויף וועלכע זיי פלעגען שיקען קליינע סומען דורך פאסט, דער צוועק איז געווען צו פערנארען דעם בריף-טרעגער אויף אנ'ארט וואו עס זאל זיין פאר זיי גינסטיג אויף צו בערויבען דעם בריף-טרעגער, וועלכער פלעגט ביי זיך האבען גרעסערע געלד-סומען. צו דעם צוועק האבען זיך די בעשולדיגטע אויך בעזארגט מיט א רעוואלווער און א האמער מיט וועלכע זיי האבען געצילט צו דערהרגענען דעם דערמאנטען בריף-טרעגער.

צום גליק איז דער בלוטיגער פלאן בעצייטענס צושטערט געווארען. אויף דער פאסט איז מען געווארען אויפמערקזאם, וואס זינט דריי טעג שיקט מע געלד אויף פאלשע אדרעסען. האט מען וועגען דעם געמאלדען דער פאליציי, וועלכע האט אונטערגענומען אנ'אויספארשונג און אין די טעג פון 12-טען ביז 14-טען מערץ האבען געהיים-אגענטען בעמערקט ווי 2 יונגע-לייט פערפאלגען דעם בריף-טרעגער מיכאלסקי. צוליב דעם זענען זיי ארעסטירט געווארען אויף צעגעלניאנא גאס און בעת דער רעוויזיע האט מען ביי די ארעסטירטע געפונען אפשניטען פון די געלד-איבערווייזונגען און דעם האמער און א רעוואלווער.

ביי דער פאליציייאישער אויספארשונג האבען זיך די ארעסטירטע מודה געווען, אז זיי האבען געפלאנט צו דערמארדען דעם בריף-טרעגער מיכאלסקי און איהם צו בערויבען.

נאך'ן אויסהערען א רייה עדות זענען ביידע בעשולדיגטע בעשטראפט געווארען צו 4 חדשים תפיסה יעדער, נעהמענדיג אין אכט זייער יונגען

גנבות מכל המינים

אין דער דאזיגער בראנזשע ברענט דער סעזאן

(2) צו מאריא שטשעפאניאק אויף לאנטשנע 29 איז געקומען א געוויסע פרוי און פארגעלייגט איהר פערשידענע קליידער אויף ראטעס.

אזוי ווי די שטשעפאניאק האט גארנישט געקענט אויסקלויבען פאר זיך, איז די „אגענטקע" אוועק מיט גארנישט..

עס זאגט זיך אבער אזוי „מיט גארנישט".

איינדער'אמת'ן אבער האט די „אגענטקע" בעגנב'עט די שטשעפאניאק, ווי גרויס זי איז. און אין דער צייט, וואס זי האט זיך געמאסטען די קליידער – האט די אגענטקע „גערוימט די שטוב"...

* * *

(2) מאריאן מיעטשקאווסקי (באלוטער מארק 5) האט געמאלדען דער פאליציי, אז זיין ווייב, יוזעפא, האט איהם צוגענומען פערשידענע זאכען אויף א סומע פון 800 זל. און איז נעלם געווארען.

(2) ביי שלמה רייס'ן פון זאווישא 38 האט מען צוועקגעגנב'עט מלבושים פאר 500 זל.

פון דעם פיראנקעס- און קאפען-געשעפט וואס געהערט צו בער גראנעק (פעטריקאווער 85) האט מען ארויסגעגנב'עט סחורה פאר 6000 זל.

* * *

(2) אויף פאלודניאווא נעבען נומער 17 האט בייגעכט א פאליצי-פאטרול אנגעטראפען אויף 2 פערשוין וועלכע האבען געשלעפט א גרויסען פאק.

אז די „שלעפער" האבען דערזעהן פאליציי, זענען זיי אנטלאפען.

אין פאק, וואס זיי האבען איבערגעלאזט, האט מען געפונען 75 סוועטערס, וואס מען ווייסט נישט צו וועמען זיי געהערען.

* * *

(א) ביי ביילע קירשענבערג אין דער וואוינונג (דרעווגאווסקא 7) האבען גנבים „אויסגערוימט" מלבושים און וועש אויף 500 זלאטעס.

ביי פעליציא דפשטיין (פו. גלובנע 41) האט מען א'ויסגעגנבעט אויב'ן קאלישער וואקזאל א וואליזקע מיט פערשידענע זאכען אין דער ווערט פון 400 זלאטעס.

איינשרייבונגען אין די שטאטישע פרעבעל-שולען

(מ) דעם 28. און 29. אויגוסט, פון 9 ביז 12 א זייגער בייטאג וועט מען איינשרייבען קינדער אין פאר-שול-עלטער (פון 4 ביז 6 יאהר) אין די שטאטישע פרעבעל-שולען.

פאר יודישע קינדער - שרודמיעסקא 12, סובאלסקא 16 און לימאנאווסקי גאס 124.

שול פאר בלינדע

(א) ביים שול-אינספעקטאריאט איז געשאפען געווארען א קאמיטעט, וועלכער האט די אויפגאבע צו שאפען א שולע פאר בלינדע אין דער 82. פאלקס-שול אויף זשעראמסקי-גאס.

די אויסגאבען פון דער שול פאר בלינדע וועט ס'רוב דעקען די מלוכה און די זעלבסט-פערוואלטונג.

עס וועט אויך געשאפען ווערען א „בורסע" פאר בלינדע קינדער.

דאס איז א וואלד-גזלן

נישט א וואלד-וועכטער, פאר וועלכען ער גיט זיך אן

(2) נעכטען איינדערפריה איז דער ארבייטס-לאזער וואלענטי לאדאווסקי (פון בייער-גאס 34) אוועק מיט זיין יונגער פרוי יאדוויגא אין לאגעווניקער וואלד אנקלייבען זיך אביסעל שוועמלעך צום עסען.

דאס קלייבען האט געדויערט ביי זיי א גאנצען טאג און שפעט אין אוונט זענען זיי געגאנגען אהיים.

צוריקוועגס האבען זיי אויך געמוזט אדורכגיין דעם וואלד אין יוליאנאוו.

אזוי גייענדיג האט לאנדאווסקי געפונען א שטיקעל טרוקען האלץ ,וועלכען ער האט אויך מיטגעטראגען, כדי ס'זאל זיין אויף וואס אפצוקאכען דעם „קיידערליכען "שוועמלעך-זופ...

אינ'ם יוליאנאווער וואלד האט זיי אבער פערהאלטען דער וואלד-וועכטער ראך דראביק, וועלכער האט אויפגעפאדערט לאדאווסקי'ן ער זאל אוועקווארפען דאס שטיקעל האלץ.

לאדאווסק יהאט געטענה'ט אז דאס שטיקעל האלץ שטאמט פון לאגיעווניקער וואלד.

דער וואלד-וועכטער האט זיך אבער איינגעשפארט, אז ער מוז עס אוועקווארפען, און לאדאווסקי האט איהם געפאלגט.

דאן האט דער פלייסיגער און געטרייער וואלד-וועכטער בעקומען חשק ארייגצובליקען וואס עס טוט זיך אין קיישעל ביי דער לאדאווסקא, און ווען ער האט דערזעהען אז דארט ליגען שוועמלעך, האט ער זיי ארויסגעשיט פון קיישעל — די הארעוואניע פונ'ם גאנצען טאג ! — און צוטראטען מיט די פיס.

די לאדאווסקא האט דאן אנגעהויבען צו שרייען און אזוי-ארום ראך דראביק האט משמעות פיינט צו הערען ווייבערישע קולות, האט ער ארויסגעכאפט זיין רעוואלווער און מיט דער קאלבע אנגעהויבען צו האקען אין דער לאנדאווסקא'ס קאפ...

ער האט אזוי לאנג און מיט אכזריות געקלאפט ביז ער האט זי איינגאנצען צובלוטיגט, אנגעמאכט איהר א מוח-דערשיטערונג און די פרוי איז אראפּ פון קלאהרען זינען...

לאדאווסקי האט זיך געוואלט וואַרפען ראטעווען זיין אומגליקליכע יונגע פרוי, אבער דער וואלד-וועכטער האט זיך אויך געכאפט צו איהם — אז ער וועט איהם דערשיסען...

שפעטער האט דראביק מיט נאך א וואלד-וועכטער אוועקגעטראגען די שווער-פערוואונדעטע פרוי אין ראדאגאשטשער פאליציי-אמט, און דארט-אהין האט מען ארויסגערופען פאגאטאוויע, וואס האט אפגעפיהרט די אומגליקליכע אין א לאדזער שפיטאל.

ראך דראביק איז ארעסטירט.

לעצטע גאסטראלן פון דער
ווילנער טרופּע
XVI יאר
XVI יאר
15-יעריקער יובל-טורנע אנפ.: מ. מזאה.
לאדזשער שטאט-טעאטער
היינט, דאנערשטאג, ד. 27-טן, 9 אוונט
„200.000"
(דאס גרויסע געווינס)
פאלקס-שפיל אין 4 אקטען פון שלום עליכם.
רעזשי: י. ראטבוים דעקאר. און קאסטיומען: אנדזשיי פראנאשקא. מוזיק: ה. כאן. דיר.: דוד בייגעלמאן. לידער-טעקסטן: מ. בראדערזאן. טענץ: לאה ראטבוים

ראַטעוועט די יודישע פאַך-בילדונג

אין אַ מאָמענט פון גרויסער נויט ווענדען מיר זיך צו דער יודישער עפענטליכקייט. אין משך פון די 11 יאָהר וואָס אונזער געזעלשאַפט איז טעטיג אין פּוילען, האָבען מיר אויסגעבויט אַ נעץ פון פאַך-שולען, פאַך קורסען און וואַרשטאַטען פאַר יוגענטליכע און דערוואַקסענע. מיר האָבען אָנגעהויבען די אַרבייט, געשטיצט אויף די אַסיגנירונגען פון אונזערע ברידער אין אויסלאַנד, גאָר מיר האָבען געוואוסט, אַז מיר קאָנען נישט בלייבען שטענדיג אָנגעוויזען אויף אויסלענדישע שטיצע, און אַ דאַנק אונזערע בעמיהונגען האָט זיך די בעטייליגונג פון דער אָרטיגער בעפעלקערונג אין דעקען די הוצאות פון אונזערע אַנשטאַלטען פערגרעסערט פון יאָהר צו יאָהר. די לאַסט איז אָבער געווען צו שווער, אַז דער יודישער קיבוץ אין פּוילען זאָל זי קענען די גאַנצע טראָגען אויף די אייגענע פּלייצעס. און אין פערבינדונג מיט דעם ווירטשאַפטליכען קריזיס האָבען זיך אָנגעהויבען צו וואַקלען די ביודזשעטען פון אונזערע אַנשטאַלטען. מיר האָבען פערענדיגט דאָס לערן-יאָהר 1930–31 אויסשליסליך אַ דאַנק דער אויסערגעוויינליכער אָנשטרענגונג פון אונזערע לאָקאַלע קאָמיטעטען און דער אָפּפערוויליגקייט פון דעם לעהרער און אינסטרוקטאָרען-פּערסאָנאַל, וועלכער האָט געליטען נויט און נישט געוואָרפען די אַרבייט.

איצט, ערב דעם אָנהויב פון נייעם לערן יאָהר, זענען מיר איבערראַשט דורך דער ידיעה, אַז די אויסלענדישע סובסידיעס פאַר אונזערע אַנשטאַלטען וועלען איינגאַנצען אָפּגעשטעלט. עס האַלט דערביי, אַז די אַנשטאַלטען זאָלען זיך צום בייטש לערן-יאָהר נישט קענען עפענען. מיר ווענדען זיך דעריבער צו דער יודישער עפענטליכקייט נאָך דרינגענדער הילף.

מיר ווענדען זיך צו אַלע יודישע פּאָליטישע און געזעלשאַפטליכע טוער און מיר פאָדערן זיי אויף: נוצט אויס אייער איינפלוס, הויבט אויף אייער שטים און דערשלאָגט זיך, אַז פון די ספּעציעלע רעגירונגס-פאָנדען אויף פאַך-בילדונג זאָלען דרינגענד בעשטימט ווערען געהעריגע סובסידיעס פאַר די יודישע אַנשטאַלטען פאַר פאַך-בילדונג און די אויפזיכטס-מאַכט זאָל נישט שטערען די מוניציפּאַלע סמראַטען אויסצוצאָהלען סובסידיעס פאַר די דאָזיגע אַנשטאַלטען.

מיר ווענדען זיך צו „דזשאָינט", „יקא" און צו די איבריגע צענטראַלע יודישע אָרגאַניזאַציעס אין אויסלאַנד: אַסיגנירט דרינגענדע הילף פאַר די יודישע פאַך-בילדונג אין פּוילען, לאָזט נישט פאַלען די אַנשטאַלטען, וועלכע זענען אויפגעבויט געוואָרען מיט אַזוי פיל מיה און קרבנות.

אין נאָמען פון 2800 יוגענטליכע און דערוואַקסענע, וועלכע האָבען לעצטענס גענאָסען פון אונזערע אַנשטאַלטען פאַר פאַך-בילדונג, רופען מיר צו דער יודישער געזעלשאַפט: זאָלען צונויפמען ווערען אַלע שריט. כדי צו ראַטעווען די יודישע אַנשטאַלטען פאַר פאַך-בילדונג.

עקזעקוטיווע פון געזעלשאַפט
„אָר ט" אין פּוילען

איז דער נויט דערקענט מען פריינד
(אייניגע בעמערקונגען)

איצט אין דעם גרויסען וועלט-קריזיס, אַרבייטסלאָזיגקייט כמעט אין דער גאַנצער וועלט און אויך אין אונזער שטאָט לאָדז, וואו די נויט איז גרויס, ביי פאַבריקאַנטען, ביי סוחרים, ביי קליינהענדלער און ביי בעלי-מלאכות, דאַרף יעדער פערשטעהען, אַז די גרעסטע נויט, כמעט צום פערצווייפלען, הערשט אין די וואוילטעטיגע אינסטיטוציעס.

נותנים זענען אַנגעפאַלען, מקבלים זענען צוגעקומען, און אַפילו אַזעלכע, וואָס זענען נאָך ביכולת צו געבען, בענוצען זיך אויך מיט'ן תירוץ: די צייט איז שלעכט. דערקענט מען טאַקע איצט די מענשען-פריינד, וואָס שפּאָרען פון זיך אָפּ און העלפען דאָך די אינסטיטוציעס, ביים כבוד און ביים לעבען צו דערהאַלטען.

ווי פיהרען זיך ליידער דער רוב פון אונזערע לייט? ס'ערשטע שפּאָרען זיי אָפּ פון אָרימאַן און פון צדקה געבען און גראָד די, וואָס ליידען וועניגער פון קריזיס, בענוצען זיך מיט תריצים: די צייט איז ביטער.

רעדען וועל איך פון צוויי אינסטיטוציעס, וואָס, ווי בעקאַנט, לייסטען זיי פאַר אָרימעלייט אַ ראַדיקאַלע הילף „אוזדראָוויסקאַ" היילט קראַנקע און שטעלט זיי אויף די פיס און „בית מחזה לזקנים", נעהמט אויף אַלטע לייט און האַלט זיי אויס לאָורך ימים.

כ'וועל זיי נישט לויבען אין איינצעלהייטען, ווייל אַפילו קינדער אין די וויגען ווייסען שוין זייערע מעלות, ביידע ניצליכע אַנשטאַלטען זענען געווען געצוואונגען צו בויען נייע בנינים כדי צו פערגרעסערען זייער טעטיגקייט. מיר זענען שוין אונטער'ן דאַך און ס'פעהלט אויס געלד אויסצופירען דאָס אינערליכע, וואָס איז אַמטייערסטען.

געהט מען צו מאַנכע גרויסע גבירים בעטען שטיצע, טרעטען זיי אַרויס מיט אַ גרויסען ויצעקו, ס'טייטש, איצט אין אַזאַ ביטערע צייט, געהט איהר בויען?

נאַראָנים מענשען ווילט זיך זיי זאָגען, דעריבער טאַקע, ווייל די צייט איז אַזוי ביטער, מוזען מיר בויען, ווייל דער אָנדראַנג נאָך הילף איז איצט פיל גרעסער ווי אין נאָרמאַלע צייטען.

פערדריסליך איז נאָך, וואָס גראָד די קמצנים שיקען פּראָטעקציעס אין אַלערליי אינסטיטוציעס צו העלפען דעם און יענעם און דערמיט ווייזען זיי אַרויס זייער גוטהאַרציגקייט צום אָרימאַן. פרעגט זיך, מיט וועלכען רעכט? אויב זיי זענען נישט נושא עול.

דעם אמת געזאָגט, זענען פערהאַנען יחידים, וואָס אונטערשטיצען אונז און סוף-כל-סוף וועט מען אונזער ציל ערגרייכען, וועט מען דאַן מפרסם מאַכען די אמת'ע פריינד וואָס מ'דערקענט זיי אין דער נויט.

ב. א. גליקסמאַן.

א בקשה פון „לינת-הצדק"
(בריה אין רעדאַקציע)

די פערוואַלטונג פון „לינת-הצדק" ווענדעט זיך דערמיט מיט פאָלגענדען אַפּעל צו דער יודישער בעפעלקערונג אין לאָדז.

די אינקאַסענטען פון „לינת-הצדק" זענען אַרויס אין גאַס איינצוקאַסירען פאַר די בילעטען וואָס זענען אַרויסגעשיקט געוואָרען צו דער גאָרטען-פערוויילונג, וואָס האָט געזאָלט פאָרקומען די פערגאַנגענע וואָך.

די גאָרטען-פערוויילונג איז נישט פאָרגעקומען נישט צוליב אונזער שולד, נאָר די שלעכטע וועטערען האָבען געשטערט דער פערוויילונג. די הכנסה איז בעשטימט געוואָרען פאַר אונזער וויכטיגסטער אינסטיטוציע, פאַר דער נאַכט פּאָגאָטאָוויע. אָבער ס'איז נישט גאָר קיין הכנסה נישט געווען. נאָר די פּאָגאָטאָוויע האָט דערביי געהאַט אַ גרויסען דעפיציט, וועלכען ער וועט מוזען דעקען פון געלדער, וועלכע זי האָט אַזוי נויטיג, כדי אויפצוהאַלטען איהר עקזיסטענץ.

דערום ווענדען מיר זיך צו דער יודישער בעפעלקערונג, זאָגט אייך נישט אָפּ פון צו בעצאָהלען פאַר די צוגעשיקטע בילעטען, לאָזט נישט אַרויס אונזערע אינקאַסענטען לעדיג און געדענקט, אַז מיט יעדען אייער זלאָטי העלפט איהר אויפצוהאַלטען די וויכטיגסטע אינסטיטוציע אין לאָדז, די נאַכט-פּאָגאָטאָוויע פון „לינת הצדק".

מיט אייער קלענסטער אָנשטרענגונג לינדערט איהר די וועהען פון אַ קראַנקען און אומגליקליכען.

זאָל זשע זיך קיינער נישט אָפּזאָגען צו בעצאָהלען די בילעטען, וואָס זענען איהם אריינגעשיקט געוואָרען.

די פערוואַלטונג
פון „לינת הצדק".

Prywatne POGOTOWIE LEKARSKIE
ZIELONA 6,
tel. 12-333
Telefon 12-333
tel. 12-333
פּריוואַטע דרינגענדע ערצטליכע הילף אין אַלע פּלוצימדיגע פאַרפאַלען צו יעדער צייט
בייטאָג און ביינאַכט ווי אויך אין אַלע אַקושעריע און גינעקאָלאָגישע הילף.

GRAZER WAGGON- und MASCHINEN-FABRIKS-ACTIENGESELLSCHAFT vormals JOH. WEITZER
GRAZ, (224) tel. Nr. 253, 42-06, 34-52

גראַצער צווייטאַקט-דיזעל-מאָטאָרען
P. S. 150 – 8 פון
פירטאַקט-דיזעל-מאָטאָרען
P. S. 3000 – 25 פון
גענעראַל-פערטרעטער פאַר פּוילען:
ALFRED EISINGER, Kraków, ul. Studencka 2
Skrzynka pocztowa 310.

„SANATO"
כירורגיש-וועכנעריז-אַנשטאַלט
אגראַדאָוואַ 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאַס
גינעקאָלאָגיש-וועכנעריז-
אָבטיילונג
ד"ר מעד. ש. אייגער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד. ריימלער-קוריאַנסקאַ ד"ר מעד. וו. אייכנער
פרייז פון אַ געבורט
אין 2-טען קלאַס צוזאַמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פּאַלאַסאָוו
כירורגישע אָפּטיילונג פון ד"ר מעד. מ. קאַנטאָר
עמפפאַנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאָכמיטאָג.
אויגען-אָפּטיילונג פון ד"ר מעד. י. קראַוש
עמפפאַנגס-שעה'ן פון 11 ביז 12 נאָכמיטאָג.

Dr. med. J. LUBICZ
כירורג-אָרטאָפּעד
פּאַלודניאָוואַ 9. טעל. 183-17
צוריקגעקעהרט
קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצען און גלידער
אייגענע פּראַצאָווניע פון זעלבסט-כעמישע אָרטאָפּעדישע עפּאַראַטען ווי: חוקלאַרקעס אויף אַ אַפּאַראַטען, קינסטליכע הענד און פיס, גאָרסעטען א. ז. וו.
נעמט אָן פון 2.30 ביז 4.30 נאָכמיטאָג.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
רענטגען-אינסטיטוט
און ערצליך-דענטיסטישער קאַבינעט
זגערזשער 17, טעל. 116-33
ד"ר גאָלדשטיין-פּאָלאַק אויגען-קראַנקה, פון 1–2
ד"ר וויינבערג אינערע, הערץ און לונגען פון 1–2 און פון 6–7
ד"ר יוסטמאַן נערווען-קראַנקה, פון 12–2
ד"ר שטופעל רענטגען פון 12–2 און 4–6
ד"ר פּאַפּיערני פרויען- און געבורט-הילף פון $1-11^{1}/_{2}$
ד"ר האַנמאַן כירורגישע קראַנקה, פון 5–6
ד"ר ראַקאָווסקי נאָז, האַלז און אויערן-ק" פון 10–11, 2–3 און פון 6–7
ד"ר ראָזענצווייג קינדער-קראַנקהייטען פון 11–12 און פון 4–5
ד"ר רוזשאַנער הויט- און געשלעכטס-קר. פון 1–2
נ. ראָזען צאָהן-אַרצט פון 9–1
א. גראַדזענשטיק צאָהן-אַרצט פון 3–7
צאָהן-אויסהיילונג, פּלאָמבירונגען, קראָנען, מאָסטען א.א.וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען א רענטגען-אינסטיטוט. — היילונג פון הויט-קראַנקהייט פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגען-שטראַלען, פאַר בעשטראַלונג און דורכלייכטונג, קוואַרץ-לאַמפּען, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע
אַלע מעגליכע אַנאַליזען.
אימפונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין).
די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג
ווויזיטען איז שטאָט.

שייטלען
מיט פּאַריזער שרינדען
ווי אויך פערטיגע שייטלען
ווערען ערשטקלאַסיג און רעעל אויסגעאַרבייט
צו ביליגע פרייזען
ביי קערש, סקוואַראָוואַ 15
לינקע אָפיצינע, 1-שטער שטאָק.

Dr. med.
I. Grynberg
אינערליכע קראַנקהייטען ספּעצ. פאַר הערץ
צוריקגעקעהרט
CEGIELNIANA 17 צעגעלניאַנאַ
Telefon 17-415 טעלעפאָן

Lekarz-Dentysta
St. GELBERG
Zawadzka 14, tel. 108-33
צוריקגעקעהרט.
נעהמט אָן פון 10–2 און פון 4–7 אָווענד.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.
נאָר פאַר ווענערישע הויט-קראַנקה.
און מענער-שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער.
קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען.
קוואַרץ-לאַמפּ. עלעקטרישער הייל-קאַבינעט ראַסמעטיק.
— טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָווענד. —
פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ. נעמט-אָן אַ פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
— בעזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

DR. MED.
Jerzy SUDYA
ספּעציאַל-אַרצט פאַר אַקושער- און פרויען-קראַנקהייטען
ZIELONA 30 זשעלאָנאַ
טעלעפאָן 115-27
נעמט אָן פון 5 ביז 7 נאָכמיטאָג.

היינט פּרעמיערע! דער מייסטער פון עקראַן
EMIL JANNINGS
אין זיין בעסטער קלאַנג פילם-קרעאַציע, רעזשיסירט דורך LEWIS MILESTON דעם שעפער פון פּראַכטפולען פילם „אויפ'ן מערב-פראָנט נישטאָ קיין נייעס"
„איז דער נעץ פון ליגען"
אַ דראַמע מיט אַ שוידערליכען אינהאַלט. וואָס ענטפּלעקט די טראַגעדיע פון פערראַטענעם מאַן. די אַקציע קומט פאָר אין די הויכע אַלפּען-בערג אין דעם שע עם טיראָל. אין די הויפּטראָלען: ESTHER RALSTON ווי אויך די רייצענד-שעהנע CARY COOPER די בעוואוסטע פון פילם „מאַראָקאָ" אויסער'ן פּראָגראַם: אַ פּראַכטפולער פיישער-קלאַנג-פילם, ווי אויך נייהייטען פון לאַנד. פרייזען פּאָפּולערע! אויפ'ן I סעאַנס צו 50 גר. און 1 זל. אנהויב 4.30 נ"מ, שבת און זונטאָג–1 בייטאָג

„נייער פאלקסבלאט“

פערגרעסערט און אילוסטרירט!

די לעזער פון „נייעם פאָלקסבלאט“ האָבען זיך פון לאנג איבערצייגט, אז מיר קארגען נישט קיין מיה און מיטלען צו פערבעסערן אונזער צייטונג אין אלע הינזיכטען, סיי אין רעדאקציאָנעלער, סיי אין טעכנישער.

מיר קענען איצט קומען צו אונזערע לעזער מיט א בשורה, וועלכע וועט אָהן ספק אויפגענומען ווערען מיט דער גרעסטער צופרידענהייט.

נאָך א גרינדליכער טעכנישער און רעדאקציאָנעלער צוגרייטונג, האָבען מיר בעשלאָסען ארויסצוגעבען אונזער צייטונג

אין א פערגרעסערטע פאָרמאט און אילוסטרירט.

„נייער פאלקסבלאט“ ערשיינט פון היינט אָן

10 זייטען טעגליך און 20 זייטען פרייטאג

גלייכצייטיג וועט יעדער נומער ברענגען

א רייכע אילוסטראציאָנס־מאטעריאל

די אקטועלסטע בילדער און אילוסטראציעס פון פאליטישען און געזעלשאפטליכען לעבען אין לאנד און אין דער וועלט.

איינאיינעם מיט דער גרויסער

טעכנישער פערגרעסערונג און פערפיינערונג

פון אונזער רייך־אינפארמאטיווער צייטונג פיהרען מיר אויך איין א גאנצע רייה נייע זעהר

וויכטיגע, אינטערעסאַנטע און בעלעהרענדע אפטיילונגען

דהיינו די אפטיילונגען:

האנדעל און מלאכה
פרוי און קינד
רעכט און לעבען (ווירישע בייל‏אגע)
לאמיר זיין געזונד (מעדיצינישע בייל‏אגע)

די הומאריסטישע אפטיילונג

פון אונזער צייטונג וועט פערגרעסערט ווערען און ערשיינען יעדען פרייטאג אלס

בעזונדערע ביילאגע

ספארט

עס וועט אויך פערגרעסערט ווערען די אפטיילונג פון

פאר דער לייטונג פון די אלע אפטיילונגען זענען אנגאזשירט געווארען ספעציעלע פאכמענערישע כוחות.

15 גראשען 15 גראשען וועט דער פרייז פון „נייעם פאלקסבלאט“ בלייבען נישט געענדערט, בלויז 15 גראשען

נישט קוקענדיג דערויף, וואס די אויסגערעכענטע פערפוילקאָמונגען פון אונזער צייטונג זענען פערבונדען מיט גרויסע הוצאות

מיר זענען טיף איבערצייגט, אז דער פערגרעסערטער און אילוסטרירטער „נייער פאלקסבלאט“ וועט פערמיפען די סימפאטיעס, וועלכע אונזער צייטונג געניסט צווישען דעם ברייטסטען לעזער־עולם און וועט אונז שאפען פיל נייע פריינד און לעזער

Dr. Różaner

צוריקגעקעהרט

ספעציעל־סט פון הויט און וענערישע קראנק־הייטען און קינדערלאָזיגקייט

נארוטאָוויטשא 9, טעלעפאָן 128-98

נעמט אָן פון 8–10; 5–8 אָוונד

אכטונג, דאמען!

דערמיט מאך איך בעקאנט מיין געעהרטע קונדשאפט, אז אין מיין

דאמען־שניידער־אטעליר

L. APPEL

ŁÓDŹ, GDAŃSKA 15

prawa oficyna, parter

איז אָנגעקומען די נייעסטע

הערבסט־ און ווינטער־זשורנאלען

נ׳ווערען אנגענומען זעמטליכע בעשטעלונגען צו צוגענגליכע פרייזען.

רעעלע בעהאנדלונג! פינקטליכע אויספיהרונג! קומט און איבערצייגט אייך!

צו דער רעגירונגס־ענדערונג אין ענגלאנד

מאסען מענשען ווארטען אויפ׳ן אויסגאנג פון די פארטיי־אונטערהאנדלונגען

Dr. M. Lerner

קינדער־קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

זאכאדניא 64, טעל. 113-09

נעהמט אָן פון 3–5 נאָכמיטאָג. 4279

מאשין־לעבער

ווערן אָנגענומען אויסצונייען ביי

ג. נארדמאן, שרודמיעסקא 8

״אייז״

יעדען קוואנטום

צו ביליגע פרייזען

ליפערט

Lodownia Południowa 22

tel. 190-48 i 191-26.

אינטערנאציאנאלע אלימפיאדע פון טויב־שטומע אין נירענבערג

א בילד פון דער פערפלייצונג אין כינא

פארוואס איז „הכח" נישט לאדזער מייסטער

איז א נעץ פון אינטריגעס, שאנטאזש און פראוואקאציעס האט מען געוואלט פערוויקלען די יודישע מאנשאפט

בעשלאסען איבערצורייסען אלע בעציהונגען מיט ל.ט.ס.ג.

דערמיט האבען מיר דעם כבוד צו בעטען די רעדאקציע אפצודרוקען אין איהר חשובער צייטונג פאלגענדע ערקלערונג:

נאכ'ן פערענדיגען די פוסבאל־מייסטערשאפטען פון „א"־קלאס אין היגען קרייז, ווילען מיר בעלויכטען עטליכע פאקטען, וואס זענען פערבונדען מיט די לעצטע מעטשען און אויך איבערגעבען דעם פערלויף פון א ריה היגטער־קוליסען־אינטריגעס, וועלכע האבען געהאט דעם ציל צו שטערען אונזער מאנשאפט אין דעם וועג צו פערנעהמען דעם אויבענאן אין דער טאבעלע.

ביז איצט האבען מיר נישט געוואלט בערירען די דאזיגע נישט אנגענעהמע זאכען, ווילענדיג אויסמיידען א כאאס בעת די מייסטערשאפטס־שפילען, איצט נאכדעם ווי אלץ איז שוין קלאר געווארען, ווילען מיר אויך נעהמען אווארט אין דער דאזיגער פראגע.

ווי בעקאנט האבען אויפ'ן טישול פון לאדזער מייסטער זייט דער העלפט פון דער צווייטער רונדע פערטענדירט די מאנשאפטען פון ל.ט.ס.ג. ארקאן און אונזער (הכח) נאך א קורצער צייט איז „ארקאן" אוועקגעפאלען פון דער קאנקורענץ און ס'זענען פערבליבען נאר 2 געגנער, פון דעמאלט אן האט ל.ט.ס.ג. אונז געוואלט פטור ווערען מיט אלע מיטלען, נישט אויפ'ן פלאץ, נאר דורך א הינטער־קוליסען־קאמפאניע, וואס איז ווייט פון כבוד פון א ספארט־געזעלשאפט.

מיר ווילען אילוסטרירען דאס מיט עטליכע פאקטען, וועלכע וועלען ווייזען, ווי אזוי ל.ט.ס.ג. האט בעקומען דעם מייסטער־טישול.

מיט 10 טעג פאר די פינאל־מעטשען וועגען דער מייסטערשאפט האבען אנגעהויבען אנצוקומען צו אונז טעלעפאנישע און פערזענליכע (דורך „פערטרויערליכע" פערזאנען) אפפערטען פון שפילער פון ל.ט.ס.ג. וועגען דעם, אז ביי א געוויסער ענטשעדיגונג וועלען זיי זיך בעמיהען צו פערשפילען דעם מעטש מיט „בושא" און אזוי ארום וועלען זיי אונז לייכטער מאכען צו בעקומען די מייסטערשאפט.

ווען די דאזיגע מעטאדען האבען נישט געהאט קיין ערפאלג, האבען זיי געגען אונזער וויצע־פרעזעס און לייטער פון דער פוסבאל־סעקציע ה' שווייצער אנגעוואנדעט אנ'עקעלהאפטען שאנטאזש, וועלכער האט געצילט איינגאנצען צו פערענדיגען מיט דעם קאנקורענט.

דאנערשטאג דעם 13. אויגוסט, דאס הייסט 2 טעג פאר די דעצידירענדע מעטשען האט אויף דעם ה' שווייצאר אין מיטען גאס געווארט דער טויערמאן פון ל.ט.ס.ג. לאס, איבערגעבענדיג איהם די דערמאהנטע אפערטע, דער ה' שווייצאר, ווייסענדיג, אז ס'ווערט צוגעגרייט א פראוואקאציע, האט זיך ספעציעל איינגעלאזען מיט איהם אין א געשפרעך, אין עטליכע מינוט ארום זענען פלוצלונג אויסגעוואקסען עטליכע מיטגלידער פון דער דיסציפלין־אפטיילונג ביים ל.א.ז.פ.ג. מיט די ה"ה פרידמאן און קאמף (ביידע מיטגלידער פון ל־ש.ס.ג.) אן דער שפיץ, אין זייער אנוועזענהייט האט דער טויערמאן לאס ארויסגענומען פון טאש 10 זלאטעס און ערקלערט, אז ער האט זיי בעקומען פון ה' שווייצאר אלץ בעלוינונג דערפאר, אז ל.ט.ס.ג. זאל פערשפילען דעם מעטש מיט „בושא".

נישט רעדענדיג וועגען דער אבסורדאלקייט פון דעם דאזיגען שאנטאזש ערקלערען מיר באר, אז דאס אלץ איז אינספּירירט געווארען דורך די אנפיהרער פון ל.ט.ס.ג.

אין דער דאזיגער גאנצער אפערע האט מען אויך אריינגעצויגען אונזער שפילער סעגאל, וועלכער מ'האט א טאג פאר דעם מייסטערשאפטס־מעטש גערופען אין דער דיסציפלין־אפטיילונג פון ל.א.ז.פ.ג. נישט קוקענדיג דערויף וואס סעגאל איז שוין דארט רעגיסטרירט זייט 10 יאהר, דאס אלץ איז געטון געווארען, כדי ארויסצורופען א דענערווירונג אין אונזער מאנשאפט פאר די דעצידירענדע מייסטערשאפטס־מעטשען.

אין טאג פון דעם לעצטען מייסטערשאפטס־שפיל זענען אויפ'ן הויף וואו ס'געפינט זיך אונזער קלוב געקומען צוויי שפילער פון ל.ט.ס.ג. טאקאלאווסקי און היל, מיר האבען פעסטגעשטעלט דורך פיל עדות, אז זיי זענען געקומען פראוואצירען אונזער שפילער זאקליקאווסקי. דעם גאנצען ענין האבען מיר איבריגענס איבערגעשיקט אין קרייז־פוסבאל־פערבאנד.

שבת דעם 15. אויגוסט, דאס הייסט אין טאג פון אונזער לעצטען מייסטערשאפטס־מעטש איז אונזער שפילער סעגאל געווען אויפ'ן מעטש ל.ט.ס.ג.־בושא, דארט איז ער צושלאגען געווארען דורך שפילער פון ל.ט.ס.ג. און די ארדנער האבען טעגאל'ן נאך געלאזען ארעסטירען, כדי ער זאל נישט קענען שפילען אויפ'ן מעטש מיט ל.ק.ס.

צוליב דעם דאזיגען נישט ערהליכען קאמף האט די פערוואלטונג פון „הכח" אויף איהר זיצונג פון 20. אויגוסט בעשלאסען, איבערצורייסען אלע בעציהונגען מיט ל.ט.ס.ג. און פערוועהרען די מיטגלידער פון „הכח" בייצוואוינען די אימפרעזעס פון ל.ט.ס.ג.

מיר דאנקען אייך פאר אפדרוקען די ערקלערונג און פערבלייבען מיט דרך־ארץ

די פערוואלטונג פון „הכח"

גרויסע אויסשטעלונג אין תל־אביב

לאדזער פאבריקאנטען דארפען אנטייל נעמען אין דער אויסשטעלונג

(2) די פאלעסטינא־פוילישע האנדעלס־ אין אינדוסטרי־קאמער האט צוגעשיקט צו די לאדזער אינדוסטריעלע פערבאנדען א בריף אין וועלכען עס ווערט איבערגעגעבען, אז פון 7. ביז'ן 30. אפריל 1932 ווערט געעפענט אין תל־אביב א יריד און אנ'אויסשטעלונג פון נאהענטען מורח, אונטער'ן פראטעקטאראט פון הויך־קאמיסאר אין פאלעסטינא.

אויפ'ן דאזיגען יריד און אויסשטעלונג וועלען אויסגעשטעלט ווערען עקספאנאטען און סחורות פון פאלעסטינא, סיריען, איראק, טראנסיארדאניע, פערסיען און אפגאניסטאן.

אלע לאדזער אינדוסטריעלער, וועלכע זענען פעראינטערעסירט אינ'ם עקספארט פון נאהענטען מורח דארפען זיך בעטייליגען אין דער אויסשטעלונג.

דער אדרעס פון דער פאלעסטינא־פוילישער האנדעלס־קאמער איז: תל־אביב, ט. א. ב. 287.

א ריכטיגער זיווג:

ער — א גנב און זי — א פאסערקע

(2) נעכטען בייגאכט האבען גנבים זיך אריינבעקומען אין אפטייק־סקלאד אויף ז"ג מלי־נארסקא און דווארסקא און פון דארט ארויסגענומען מעדיקאמענטען און קאסמעטיק אין דעם ווערט פון 3 טויזענד זל.

די פאליציי האט אדורכגעפיהרט אנ'אויספארשונג און ארעסטירט א געוויסען סקאבעל. אין דער וואוינונג פון זיין „קאכאנקע" יאנינא קראיעווסקא איז געפונען געווארען די גאנצע גנבה. צוליב וואס זי איז אויך געווארען ארעסטירט.

שטרייק אויף קאנסטאנטינער פאלעשע דויערט

מאגיסטראט בעמיהט זיך צו ליקווידירען דעם שטרייק

(2) אין צוזאמענהאנג מיט דעם שטרייק פון די ארבייטער, וואס זענען בעשעפטיגט ביי די בוי־ארבייטען אויף קאנסטאנטינער פאלעשע, איז אין מאגיסטראט נעכטען פארגעקומען א קאנפערענץ.

פרעז. זשעמיענצקי האט ערקלערט, אז דער מאגיסטראט איז גרייט צו געבען דער פירמע טילער א קאנטא 6.800 זל. פרי אויסצוצאהלען די ארבייטער.

די סומע איז באלד געווארען אסיגנירט און פערטיילט צווישען די ארבייטער.

היינט וועט ווידער אסיגנירט ווערען א סומע פון 30,000 זל. כדי אויסצוגלייכען די קאנטאס פון די ארבייטער.

וועגען די ביז איצט נישט אויסגעצאהלטע לוינען, ווענדען זיך די ארבייטער צום ארבייטס־אינספעקטאר.

שטייער־אמטען ארבייטען שוין

ביים אויסמעסטען דעם הכנסה־שטייער פון יאהר 1931

(2) ווי מיר דערוויסען זיך, איז די פינאנץ־מאכט שוין צוגעטרעטען צום אויסמעסטען דעם הכנסה־שטייער פאר דעם יאהר 1931

אנפאנג סעפטעמבער וועלען שוין ארויסגעשיקט ווערען די „נאקאזען". דאס ארויסשיקען די „נאקאזען" וועט געדויערען ביז'ן אנפאנג נאוועמבער דאס יאהר.

ווי מ'איינפארמירט אונז, וועט דער היי־יעהריגער הכנסה־שטייער נישט איבערשטייגען די הויך פון פערגאנגענעם יאהר, ער וועט אבער אויך נישט זיין קלענער.

צוליב דעם, וואס די לאגע אין מסחר איז היי־יאהר פיל אנ'ערגערע ווי דעם פערגאנגענעם יאהר, וועט די אויסמעסטונג פון הכנסה־שטייער לויט דער הויך פון פערגאנגענעם יאהר טרעפען אויף א ווידער־שטאנד פון די סוחרישע ארגאניזאציעס.

40־יאהריגער יוד בעגאנגען זעלבסטמארד

(—) נעכטען נאכמיטאג האט זיך אויף פיל־סודסקיעגא 43 פערסמ'ט דער זוהן פון דארטיגען הויזוירט, דער 40־יעהריגער שמעון מייזלער, ס'איז ארויסגערופען געווארען די פאגאטאוויע, וועלכע האט מייזלער'ן אין אנ'ערנסטען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל.

ווי מען דערציילט איז די סבה פון מייזלערס זעלבסטמארד פאלגענדער: דער יונגער מייזלער האט געוואלט אויס דעם איינגאנגס־הויז אויף ווסכאדניא 43 מאכען א געוועלב, ער האט טאקע אנגעהויבען דארט צו ארבייטען און די לאקאטארען האבען געמוזט אריינגעהען דורך דעם אריינפיהר־טויער, די לאקאטארען האבען דעריבער אנגעגעבען אין געריכט, וועלכעס האט געפסקנט, אפצושטעלען די ארבייטען ביים פערמוירען דאס אריינגאנגס־טויער. דאס האט געבראכט צו גרויסע מחלוקת צווישען די לאקאטארען און מייזלער, וועלכער האט צוליב דעם בעשלאסען צו בעגעהן זעלבסטמארד.

א קרבן פון שפּיאנאזש

סענסאציאנעל קרימינעלישער ראמאן!

(28

— איך וועל באלד צונויפפאקען די זאכען!

— האט עטעל געזאגט, און אנקוקענדיג מיט ליבשאפט דעם מאן איהרען, איז זי שנעל ארויף אויבען.

זי האט אריינגעלייגט אין א האנד־וואליזקע אלע זאכען, וועלכע האבען געקאנט צוניץ־קומען איהר מאן „אויף עטליכע טעג", ווי זי האט זיך פארגעשטעלט.

צוריק־אריינקומענדיג אין גאסט־צימער, האט זי די וואליזקע אפגעגעבען דעם פאליסמאן, און שטארק געארעמט און געהאלזט איהר מאן אויף געזעגענונג, נישט פערלירענדיג דעריבער קיין אין טרער.

— צום ווידערזעהען, טייערסטע, ביז מארגען. — האט מאקס הייזעריק ארויסגעשעפטשעט — אלץ וועט אויפגעקלעהרט ווערען און ס'וועט זיך ענדיגען צום גוטען... די זיך נישט מצער אומזיסט.

— איך וועל זיך האלטען שטארק, ווי דו, ליבער! זאל דיך גאט היטען.

זי איז געשטאנען אויפ'ן גאנעק, בעגלייטענדיג מיט'ן בליק דעם שנעל־אוועקפאהרענדען אויטא.

ווען דער אויטאמאביל איז אינגאנצען פערשוואונדען פון די אויגען, האט זי זיך צוריקגעקעהרט אין גאסט־צימער, און פיהלענדיג, אז זי ווערט פערשוואכט, האט זי זיך ארונטערגעלאזט אין פאטעל.

אין שטילקייט פון דער גאנצער צייט אין די אלטע קאלפעפער געשטאנען אין קיך, ווי אויף קויהלען.

אלע ווילע איז זי צוגעלאפען צו דער טיר, און זיך צוגעהערט, וואס מען רעדט אינעווייניג, נישט האבענדיג דעריבער די דרייסטקייט אריינצוגיין אין קארידאר.

ווען די אומבעקאנטע לייט זענען אוועק, און צוגענומען מיט זיך קארלינען, איז זי אריינגעלאפען אין גאסט־צימער, און אנידערגעפאלען אויף די קניע לעבען דעם בעוועגלאזי־פערגליווערטער עטעל.

זי האט ארומגענומען איהרע פיס, און פערצווייפעלט אויסגערופען:

— זיס, טייער קינד מיינס! זיצט נישט אזוי: איהר שרעקט מיך... זאגט עפעס, דערציילט מיר, וואס איז געשעהען, און דערלויבט מיר צו העלפען אייך מיט עפעס... ארעם, קליין מיידעלע מיינס, ס'איז דאך אויף אייך א שרעק צו קוקען!

עטעל האט א ציטער געטון.

איהר איז געווען קאלט.

מיט א קלאנגלאזער, רוהיגער שטים האט זי ארויסגעשעפטשעט:

— מאקס איז ארעסטירט... מען בעשולדיגט איהם אין דערמארדען די לערי ראלסאן...

מיס קאלפעפער האט אזש א קוויטש געטון:

— א, קינד מיינס! דאס איז גרויזאם!.. איך רעד נישט וועגען דעם מארד... דאס הייסט, איך וויל זאגען, אז דאס איז אויך גרויזאם, נאר גיין זיך פארשטעלען, אז דער מיסטער קארלין האט געקאנט בעגיין אזא פערברעכען... ער, צו וועלכען קלעאפאטרא האט זיך אזוי געקלעבט, ווי צו קיין איין מאנספערשוין נישט... פון דעם אינסטינקט פון קלעאפאטרא'ן האלט איך פיל מעהר, ווי פון אלע ריכטערס יושר!.. ארעם מיידעלע מיינס, זיצט נישט אזוי... ווייגט אביסעל, וויינט זיך אויס... דאס וועט אייך לייכטער מאכען!.. אך, ווען איך ווייס, וואס די מענשען זענען אויסען געווען, וואלט איך זיי אויף דער שוועל נישט ארויפגעלאזט!..

זי האט צונויפגעבייגט איהרע דארע טרוקענע פויסטלעך, און א הי"ע געטון אין דער ריכטונג פון די אוועקגעפאהרענע.

דער אויסזעהען פון דער אלטישקער איז געווען אזוי קאמיש און ריהרענד, אז עטעל האט זיך פונאנדערגעלאכט...

איהר געלעכטער איז אבער גלייך איבערגעגאנגען אין א ביטער שלוכצען.

ארונטערלאזענדיג דעם קאפ אויף דער פלייצע פון דער מיס קאלפעפער, האט זיך די יונגע פרוי בעגאסען מיט טרעהרען.

זיי האבען צוזאמען געוויינט א לענגערע צייט, ביז עטעל האט זיך לסוף בערוהיגט.

צו איהר האט זיך צוריקגעקעהרט די אויסערליכע רוהיגקייט, אבער שוין נישט אזא, וואס האט פריהער מורא'דיג איבערגעשראקען די גוטע אלטישקע.

זי האט איבערגעגעבען דער אלטישקער די אלע פרטים, וואס זי האט געהאלטען פאר וויכטיג, און אין דעם אפרעדען זיך פון הארצען, האט זי דערפיהלט א דערלייכטערונג.

— אך, גאט מיינער! גאט מיינער! — האט מיס קאלפעפער געקרעכצט — און א טראכט צו טון, אז אייער לוסט־רייזע האט זיך אזוי טרויעריג פערענדיגט!

— זי האט זיך נישט פערענדיגט, — האט עטעל געענטפערט — מאקס'ן וועט מען גיך ארויסלאזען, ס'קאן זיין, אז אפילו היינט נאך, אבער מען מוז עפעס טון, און מיט דעם ערשטען צוג מוז איך פאהרען קיין לאנדאן. איך וועל באלד צוגיין אין גאראזש, און אוועקשיקען דעם אויטא קיין דובער.

פאר'ן אוועקפאהר האט זי געדארפט צו ערלעדיגען א סך קלייניגקייטען.

די אלטישקע האט געהאלפען עטלען מיט וואס נאר זי האט געקאנט.

כל זמן עטעל האט זיך געפאקט, האט מיס קאלפעפער צוגעגרייט פאר איהר א געשמאקען מיטאג, און אין צו איהר צוגעשטאנען, אז זי זאל זיך זאט אנ'עסען פאר'ן אוועקפאהר.

— איהר וועט נעבעך, דארפען פאהרען אליין, — האט געזיפצט די אלטישקע — איך וואלט גערן מיט אייך מיטגעפאהרען, הגם איך בין שוין צעהנדליגער יאהרען נישט געווען אין לאנדאן... אויב איך וועל אייך קענען זיין ניצלעך, שרייבט מיר און, קינד מיינס, וועל איך דא צושליסען די ווילע, און קומען צולויפען צו אייך... יא... און וואס וועט זיין מיט'ן קליינעם קאטער'ל, מיט „ברוט'ן" ?... זעלבסטפערשטענדליך קאנט איהר איהם נישט מיטנעהמען מיט זיך, אבער ווי נאר איהר וועט מיר אנשרייבען, וועל איך איהם תיכף ארויסשיקען... ביין־ביין, קיין געלד פון אייך וועל איך פאר קיין פאל נישט נעהמען... דאס וועט זיין מיינע א מתנה פאר אייך... ווער ווייסט, אפשר וועט ער אייך בריינגען גליק און מזל?!..

עטעל וואלט מיט פערגעניגען מיטגענומען די ליבע אלטישקע מיט זיך, אבער דאס איז געווען אנ'אוממעגליכע זאך.

טרויעריג האט זי זיך געזעגענט מיט דער קליינער ווילע, אין וועלכער זי האט פערבראכט דריי ליכטיגע, גליקליכע טעג...

(פארטזעצונג קומט).

די ערשטע רשימה פון די זוכי=בגורל
פון דער 2=טער סעריע פון אונזער פרעמיען = קאנקורס

א ווישימאטשקע
1. י. שראדזקי, פיעטריקאווער 222

קונסט=בילדער
2. שלאמע פאנק, דרעוונאווסקא 33
3. ר. אמבראזאק פיוונא 0.
4. גוטא לוריע, ליפאווא 20

צו 1 עלעקטרישען אמפעל
5. י. נירענבערג, שרודמיעסקא 57
6. דאנישעווסקי, פאלודניאווא 2

צו 1 פאר גרויסע דיוואניקעס
7. אבע דזיאלאשינסקי, זגערזשער 38
8. י. לעדערמאן, זאכאנטנא 64

צו 1 מענער=הוט
9. מ. קאזיאווסקי, לעשנא 15
10. אפרים ווייס, מלינארסקא 8

1 פאר דרוק=קאנטאניערען
11. ישכר פריהדיק, באלוטער מארק 8

1 פאר לאבערעקינס
12. יחיאל קאלמוס, זגערזשער 62

צו 1/4 טוץ פאטאגראפיעס
13. ס. רובין, קאשטשושקי 9
14. הערשקאוויטש, ווסכאדניא 27
15. לאלא קאכענטציער, גלובנא 43
16. סאניא ראפאפארט, 11 ליסטאפאדא 7
17. עדזשא גאלדוואסער, ציגעל-גאס 38
18. פאלאקעוויטש, קאלבאך 25
19. סענדעראוויטש, זשעלאנא 20
20. סאלא דארענבלאט, ווסכאדניא 13
21. הענא גאטהעלף, פילסודסקיעגא 27
22. אברהם באריצקי, צעגעלניאנא 10

צו 1 ביך
23. רחל ווייכסעלפיש קאנסטאנטינער 90
24. חיים דיסקין, קילינסקיעגא 127
25. ליפמאן ציטרינאווסקי, נייע זארזש. 5

צו 2 ביל.-טן אין יוד. טעאטער
26. רוזשא קליין, צעגעלניאנא 18
27. שמואל העלמאן, זגערזשער 13
28. חיים יאקובאוויטש, קאשטשושקי 21

צו 1 עלעקטר. טאשען=לעמפל
29. משה יעדוואב, קאנסטאנטינער 50
30. זלמי זיידמאן, פעפער-גאס 15
31. יעקב פוקס, וואלבארסקא 5
32. שמואל קראץ, אגראדאווא 10
33. א. קויאווסקי, קילינסקעגא 12

צו 2 שט. טואלעט=זייף
34. גבריאל גריימאן, אלעקסאנדער קאשטשעלנא 28
35. ל. צווייליך, לימאנאווסקי 99

צו 1 פלאש בלומען = וואסער
36. מ. קליינמאן, נאווא 4.
37. ה. בלומשטיין, זשעראמסקי 16
38. מאקס גאבריעלאוו, פאלודנ. 27
39. ר. קלעטשעווסקי, גלובנע 42
40. מלך שטרויך, זאווישע 25

צו 2 בילעטען אין „קאפיטאל“
41. רייטבערגער, פיעטרקאווער 38.
42. זשעושניק, נאוואמיעסקא 26
43. שידלאווסקי. צעגעלניאנא 4
44. שאטלאנד, אלעקסאנדריסקא 16
45. א ניעכעצקי, מלינארסקא 15.
46. ה. וואזיוואדא, פראנציסקאנער 15
47. שעיה, גאלדבערג, קילינסקי 92
48. רבקה בהאריער, פילסודסקי 33
49. נאטאן לאנדוי בזשעזשינער 63
50. מרדכי פרושיצקי, צעגעלניאנא 69

די אויסגערעכנעטע זוכי בגורל ווערן געבעטען צו קומען אין אדמיניסטראציע פון „נייעם פאלקסבלאט“ דינסטאג ד. 1-טען סעפטעמבער ה. י. פון 3 — 7 נאכמיטאג אפצונעמען די פרעמיעס.

א ווייטערדיגע רשימה פון די זוכי=בגורל קומט

גויצע-פרעזעס פון לאדזער קרייז=געריכט
ווערט פרעזעס פון געריכט אין בידגאשטש

(א) ווי מיר דערוויסען זיך, איז דער ביז-איצטיגער וויצע-פרעזעס פון לאדזער קרייז-געריכט, פרעזעס פון דער ציוויל-אפטיילונג מיקאליי זשולקווא, לויט א דעקרעט פון מלוכה-פרעזידענט נאמינירט געווארען אלס פרעזעס פון געריכט אין בידגאשטש. פרעזעס זשולקווא נעמט איבער דעם נייעם אמט פון 1 סעפטעמבער ד. י.

קיין פערטרעטער אויפ'ן ארט פון אפטרעטענדען וויצע-פרעזעס איז נאך נישט בעשטימט.

אפטייקען
היינטיגע נאכט=דיזשורען

(2) דאנציגער (זגערזשער 57), גראשקאווסקי (11. ליסטאפאדא 15), גארפיין פילסודסקיעגא 54), בארטאשעווסקי (פיעטריקאווער 164), רעמבעלינסקי (אנדזשעיא 26), שימאנסקי (פשעגדזעלניאנא 75).

דעגענעראט פערגוואלדיגט א 9 יעהריג מיידעלע

(א) אויף דאמבראווסקא 67 האט ביי דער פרוי סטעפאניא קאמינסקא געוואוינט דער סובלאקאטאר טארעאוש וויעלקאפאליאנין.

אויסנוצענדיג די געלעגענהייט, ווען די בעל-הבית'טע איז נישט געווען אין דער היים, האט דער „תכשיט“ פערגוואלדיגט דער קאמינסקא'ס 9 יעהריג טעכטערל יאנינע, און די גאנצע צייט געצוואונגען דאס קינד אנצוהאלטען מיט איהם בעציהונגען. די האלטונג פון יאנינען איז דער מיטער אויסגעקומען פערדעכטיג, און נאך דעם ווי די מוטער האט זי גענומען אויפ'ן פערהער, האט די קליינע יאנינע זיך צעוויינט, און דערצעהלט. וואס וויעלקאפאלאנין האט איהר געטון.

דער דעגענעראט איז ארעסטירט געווארען.

לאדזער גנבים גנב'ענען אויך אין ווארשא

(2) נעכטען האט פאליציי געבראכט פון ווארשא קיין לאדז דעם 21-יעהריגען זשיסלאוו באראוויטש, וועלכען מען האט ארעסטירט אין ווארשא פאר א גנבה, וואס ער האט אויסגעפיהרט צוזאמען מיט זיין פאך-קאלעגע וולאדיסלאוו ראדעצקי, אין דער וואוינונג פון ארטור ווינאווער, זלאטא 32

טשעקען אהן דעקונג

(2) אין שטאטישען געריכט איז פארגעקומען דער פראצעס געגען אדאלף יעגער, וועלכער האט געקויפט סחורות פאר וועלכע ער האט געדעקט מיט באנק-טשעקען. ווען מען איז געגאנגען אין באנק רעאליזירען די דאזיגע טשעקען, האט זיך ארויסגעוויזען, אז עס איז נישט פערהאן אויף זיי קיין דעקונג.

דער בעשולדיגטער יעגער, איז פערמשפט געווארען אויף 1 חודש ארעסט.

נייע רעדוקציעס אין די פאבריקען

(2) ווי מען גיט איבער איז די סיטואציע אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע און אין מסחר ווייטער א שלעכטע. אין די לאגערס געפינען זיך שוין איצט בעניג סחורות אויף צו דעקען דעם געברויך.

אין צוזאמענהאנג דערמיט ווערט הן אין גרויס-אינדוסטריע, הן אין דער קליין-אינדוסטריע אין די לעצטע טאג דורכגעפיהרט רעדוקציעס צווישען די ארבייטער אגו דער בעטריב ווערט פערקלענערט,

אויפקלערונג פון דער קהלה
(א בריף אין רעדאקציע)

געעהרטער הער רעדאקטאר!

אין צוזאמענהאנג מיט'ן ארטיקעל א.ק. „א רחמנות אויף די פיס פון די בויטבעדערפטיגע“ אינ'ם נעכטיגען נומער „נייער פאלקסבלאט“, בעט איך אפצודרוקען אין אייער חשובער צייטונג פאלגענדע ערקלערונג:

עס חדושט אונז זעהר וואס סדי חשובע רעדאקציע שטעלט פאר אזוי טראגיש די בעהאנדלונג פון דער ארימער בעפעלקערונג מצד דער קהלה ביים בעקומען די בעשטימטע תמיכה.

קיינער וויים דאכט זיך נישט אזוי גוט ווי דווקא די רעדאקציע וואס דרוקט יעדען טאג ידיעות וועגען דעם שרעקליכען קריזיס, און געלד-מאנגעל אין אונזער שטאט, ווי ווייט די קהלה איז איצט געענגט אין מזומנים.

נישט געקוקט אויף דער שרעקליכער צייט, ווענדעט אן די קהלה-פערוואלטונג אלע מעגליכקייטען, אז איינס פון די וויכטיגסטע געביטען פון איהר טעטיגקייט — די סאציאלע הילף — אויף וועלכע עס ווערט בעשטימט 60 פראצענט פונ'ם גאנצען בודזשעט — זאל אויף א האר נישט ליידען.

אלס בעסטע ראיה דערצו זאלען דינען ציפערן.

בעת יאהר-יעהרליך ווערט בעשטימט אויף אינדיווידועלע תמיכות 80 טויזענד גילדען, האט מען הייי-יאהר — צוליב דער שווערער צייט און גרויסער נויט — די דאזיגע פאזיציע פערגרעסערט ביז 100 טויזענד זל.

אין משך פון דער גאנצער צייט ווערט די דאזיגע פאזיציע אויפ'ן אינטענסיווסטען אופן רעאליזירט הגם קיין מאטעריעלע מניעות פעהלט נישט.

בעת פאראיאהרען האט מען אין משך פון א יאהר אויסגעצאהלט איינמאליגע שטיצעס פאר נויט בעדערפטיגע 80.152 גילדען מיט 35 גר., בעטרעפט דער סכום אויסגעצאהלטע געלדער ביים היינטיגען טאג שוין 61.582 גילדען מיט 73 גר.

ווען מען זאל נעהמען אין אכט אז די דאזיגע סומע האט קיין שייכות נישט מיט די בעדייטענדע געלד-סכומים פאר עקסמיסירטע, אויף הילף אין מרפא און אין אנדערע הייל-אנשטאלטען אויף דערציהונגס-צוועקען, זויג-קינדער-היים, סובסידיעס א. א. וו. — ווערט קלאר אז עס האלט זעהר ווייט פון „פייניגען די ארימע בעפעלקערונג“. און איצט ווענען די צוויי זיצונגען פון דער סאציאלער הילפס-קאמיסיע, וואס זענען בעריהרט געווארען אינ'ם אויבענדערמאנטען ארטיקעל.

עד-היום זענען פון די בעשלוסען פונ'ם 19 פעברואר ה.י. אויסגעצאהלט געווארען במעט אלע געלד-שטיצעס ד.ה. 10.125 גילדען, געבליבען איז נאך בס"ה אויסצוצאהלען 700 ג. פאר 13 פעריזאן וועלכע האבען — צוליב אומבעוואוסטע סיבות — וואהרשיינליך זיך נישט געמאלדען אין דער קהלה-קאסע.

וואס שייך די בעשלוסען פונ'ם 7-טען יולי ה. י. (און נישט דעם 7-טען יוני, ווי עס ווייזט אן די רעדאקציע), ווערען זיי רעאליזירט דורכ'ן פרעזידיום אין דער גאנצער בורייט לויט די איצטיגע פינאנציעלע מעגליכקייטען פון דער קהלה הגם די בעשטימטע געלד-סכומים זענען דורך דער קהלה-פערוואלטונג נאך נישט בעשטעטיגט געווארען ביז'ן היינטיגען טאג זענען אלס פועל יוצא פון די דאזיגע בעשלוסען שוין אויסגעצאהלט געווארען 9.595 גילדען און געבליבען איז נאך 5,355 גילדען.

די דאזיגע הילפס-ארבייט ווערט אפגעטון איצט אין אזא שווער'ען מאמענט וואס ווערט נאך מעהר בעשווערט דורך די התחיבות'ן פון דער קהלה, וועלכע מוזען ערלעדיגט ווערען אין צוזאמענהאנג מיט דער פסח-אקציע.

עס איז כדאי צו בעמערקען אז בלויז אין יולי און אויגוסט האט די קהלה געצאהלט העכער 85 טויזענד גילדען וועקסלען פון די 120 טויזענד גילדען, וואס זענען בעשטימט געווארען אויף דער פסח אקציע פאר דער ארימער יודישער בעפעלקערונג.

ווי עס איז צו זעהען איז די חשובע רעדאקציע איינגעפיהרט געווארען אין א טעות און עס איז צו בעדויערען, וואס זי האט אהן א געהעריגען קאנטראל בחנם אנגעגריפען דעם אופן כון אויסצאהלען תמיכה דורך דער קהלה. מיט דרך ארץ

(—) ל. ה. בערנער.

וו. פרעזעס פון דער קהלה-פערוואלטונג.

לאדז, דעם 26 אויגוסט, 1931.

בעמערקונג פון רעדאקציע: די דאזיגע לאנגע אויפקלערונג, קלעהרט לגמרי נישט אויף אונזער פארוואורף, אז די ארימע לייט לויפען צעהנדליגער מאל און בעקומען דעם איינציגען ענטפער: „נישטא קיין געלד“. ס'האנדעלט זיך וועגען דעם, אז יעדער פעטענט זאל בעקומען א גענויען טערמין, ווען ער דארף זיך מעלדען. קען עס דויערען, צוליב מאנגעל אין געלד, אביסעל לענגער.

מיסברויכען אין דער קבורות=אפטיילונג ביי דער קהלה

אין דער קבורות-אפטיילונג ביי דער יודישער קהלה זענען ענטדעקט געווארען פערשידענע מיסברויכען וואס זענען דארט סיסטעמאטיש בעגאנגען געווארען. ווי ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען זענען די מיסברויכען בעגאנגען געווארען דורך דעם אנפיהרער פון דער דאזיגער אפטיילונג פישעל פראמער.

ס'ווערט איצט וועגען דעם ענין געפיהרט א שטרענגע אויספארשונג. אין ביז דער ענין וועט אויפגעקלעהרט ווערען איז ה' פראמער אפגעשטעלט געווארען אין זיין טעטיגקייט.

מען קעהרט צוריק פון די זומער-וואוינונגען

(2) אין די לעצטע טעג קומט מען צוריק מאסענווייז פון די זומער-וואוינונגען, ווייל די שולפעריען ענדיגען זיך שוין.

יעדער איינציגער האט זיך איבערציינגט, אז פאר

מעבעל

דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או"וו צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 191=00.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

פון גרויס שמחה, שטעכט ער דעם חבר א מעסער אין האַרץ אריין

(2) דעם 6. אפריל ד. י. איז אין דארף מאקסימיליאנאוו, נעבען בזשעזשין ביים פויער יוזעף וואלאס פאר'געקומען א פאמיליען-שמחה'לע, מ'האט זיך „משמח“ געווען ביי א גלעזעל משקה, און אז דאס ביסעל י"ש איז אריין אין די קעפלעך, האט מען זיך גענומען איבער-ווערטלען, און פון ווערטער איז מען איבער-געגאנגען צו „מעשים“. דער סוף איז געווען, אז איינער פון די געסט, ראטיי האט מיט א מעסער דערשטאכען זיין חבר אנטאן רעשקע.

נעכטען איז דער מערדער געשטאנען פאר'ן געריכט, ער איז פערמשפט געווארען צו 5 יאהר שווערע תפיסה.

א פאבריקס-שרפה

(2) נעכטען איבאוועגד, איז, מחמת א קורץ-שלוס אין אן עלעקטרי'ש לעמפעל איבער א וואר-שטאט, אויסגעבראכען א שרפה אין דער וועבעריי פון יצחק לאקס (שענקעוויטש-גאס 9).

די רעטונגס-אקציע פון די פייערלעשער האט געדויערט א שעה צייט.

דער היזק בעטרעפט עטליכע טויזענד זלאטיס.

פאליטישער פראצעס

נעכטען האט דאס קרייז-געריכט בעשטראפט מיט 6 חדשים פעסטונג די 21-יעהריגע מייטע מינדעל, וועלכע איז בעשולדיגט געווארען, אז זי האט דעם 27. אפריל ה. י. אויף פרעבזשינסקא-גאס אויסגעקלעבט א קאמוניסטישען פלאקאט.

היינט — א פערזאמלונג פון מאלער=ארבייטער

מאנטאג, דעם 24. ד. ח. איז אין לאקאל פון קולטור-אמט, אגראדאווע 9 פארגעקומען א פערזאמלונג פון פוילישע און יודישע מאלער-ארבייטער.

ס איז בעשלאסען געווארען ארויסצושיקען צו די מאלער-מייסטער א פאדערונג צו נארמאליזירען די לוינען. אזא פאדערונג איז אין נאמען פון די פערזאמעלטע און פון די פעראיינען פון בוי און שטיין אין „גאספאדא“ צוגעשיקט צום צעך פון די מאלער-מייסטער.

היינט, דאנערשטאג, דעם 27. ד. ח. קומט פאר אין לאקאל פון קולטור אמט, אגראדאווע 9, א פערזאמלונג פון פוילישע און יודישע מאלער-ארבייטער, וואו ס'וועט דעצידירט ווערען די פראגע צו ס'קומט פאר א שטרייק, פאר די אויסגעשטעלטע פאדערונגען.

דער דאלאר אין לאדז 8,93.50

דער דאלאר איז נעכטען געווען אפיציעל 8,93,50. נישט-אפיציעל — 8,93 אהן אפנעהמער.

לאדזער ליסטעס 8-פראצענטיגע

דער אפיציעלער קורס 65,25. נישט אפיציעל - 65 ביי א שוואכער שטימונג.

ראדיא=פראגראם

דאנערשטאג, ד. 27 אויגוסט

11,58 צייט-סיגנאל. 12,10 מוזיק. 4 מוזיק. 4,45 קאמוניקאט פאר שיפער און פישער. 4,50 פארטראג. 5.15 מוזיק פון גראמ. פל טצן. 5,35 פארלעזונג. 6.00 סאליסטען-קאנצערט. 7 פערשידענעס. 7,20 גראמאפאן-פליטען. 7,40 קאמוניקאט פון לאדזער האנדעלס-קאמער 8 ראדיא פרעסע. 8,10 ספארט-קאמוניקאט. 8.15 אווענט-קאנצערט. 9 קאנצערט. 9,30 טראנסמיסיע פון לעמבערג. 10 טעליעטאי. 10,20 קאמוניקאטען. 10.30 קאנצערט. 11 לייכטע און טאנץ מוזיק.

Dr. Med.

M. Wajnberg

ספעציאל ארצט פאר נערווען-קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט.

ŻEROMSKIEGO 25 (פאנסקא)

טעל. 20=172

נעהמט אן פון 5 ביז 7 נאכמיטאג.

א חזן

א גוטער בעל-תפילה מיט א שעהנער טענאר-שטימע

זוכט אנ'ארט צו דאווענען

די קומענדיגע ימים=נוראים. אפערטען אין אדמ. פון דער צייטונג פאר „חזן“. 6249

אויטאגענישע שווייסונגען
מעטאל=בעארבייטונגען
שלאסעריי=ארבייטען
מאשינען = טיילען

פיהרט אויס ביליג

J. REDER, Łódź

11/13 קאנסטאנטינער

(רוג יאכאדניא)

שליסלבורג, די רוסישע באַסטיליע

(איינדרוקן פון אַ באַזוך)

.2

דאָס זענען געווען די שרעקליכסטע יאָהרען, ווען יערע־יען האָט געדראָהט אַ הונגער־טויט אָדער משוגעת. פאַר די דריי יאָהר זענען פון הונגער אויסגעגאַנגען 16 שליסעלבורגער, 5 זענען אַרונטער פון זינען, צווייטע האָט מען דער־שאָסען פאַר'ן פּראָטעס־טירען. איינער האָט זיך אויפגעהאַנגען, איינער האָט זיך פערברענט. דער געהילף פון אינער'ן מיניסטער, גענעראַל אָרזשעווסקי, — אַ שיינער און עלעגאַנטער אַטלעט, — האָט אין יענע יאָהרען בעזוכט די פעסטונג, און איהר קאַמער. ער איז גע־ווען דער ערשטער, וואָס האָט אויפגענומען פיג־נער'ן, ווען מען האָט איהר אַנ'אַרעסטירטע געבראַכט קיין פעטערבורג, און איז דעמאָלט פערוואונדער־טער געוואָרען פון איהר שטאָלצן בענעמען זיך, אינטע־ליגענץ, שיינקייט. פיגנער האָט אין שליסלבור־קער'מאָל נישט גערעדט מיט די סאָנאָוונקע וואָס פלעגען פון צייט צו צייט בעזוכען די תפיסה און פלעגט געבען אויף זייערע פראַגען קורצע און אָפגעהאַקטע ענטפער'ן. איצטיגען מאָל האָ זי זיך אויפגעהויבען פון איהר בעטעל אין אַיה לאַנגען תפיסה־כאַלאַט מיט'ן שאַנדפלעק אויפ'ן רוקען, און אָנשפאַרענדיג זיך פון שוואַכקייט אַ וואַנד, האָט זי נישט אַ געבראָכענער, זיגבריינדיגער שטים פון חדשים־לאַנגען שווייגען געדעדט צו אָרזשעווסקין וועגען דער אכזריות פון שליסלבורגער רעזשים: „נעמט צו פון דאַנען די קראַנקע, פיהרט אַוועק די שוין פון זינען אַראָפּגעגאַנגענע. איך האָב נישט קיין רוה בייטאָג און נישט ביינאַכט. בעפרייט מיר פון דער נויטווענדיגקייט זיך צוצוהערען, ווי הינטערן וואַנד לעשט זיך אויס אַ מענשליך לעבען. אַ קליין ביסעל מעדיצין קען דאָך שטילען זייערע ליידען. צי דען האָט איהר נישט אין פעסטונג אַ פאַר צימערען פאַר קראַנקע?“

„איהר האָט געהאַט דעם גרויסען אומגליק, — האָט געענטפערט אָרזשעווסקי — אַריינצופאַלען אין דער שליסלבורגער פעסטונג. איך קען אייך מיט גאָרנישט העלפען“ — און אַ בלייכער, אַ ביסעל אַ פערשעהמטער איז ער גיך אַרויסגע־גאַנגען.

אומזיסט זענען געווען די בעזוכען פון די אַנדערע הויכגעשטעלטע פערזאָנען. זיי פלעגען אַריינקומען פריהליכע, גרויטעלטע, און אָנגענעמע־דיג אַנ'ערנסטע מינע, פלעגען זיי בלומרשט רעווי־דירען די פעסטונג, און, פערשטעהט זיך, געפינען, אַז „אויפ'ן שליסלבורגער פראָנט איז רוהיג“. קיין גוטס פלעגען זיי קיינמאָל נישט ברענגען, דערפאַר אָבער זייער גערן אָנזאָגען אַ צרה. איינעם פון די שליסלבורגער האָט דורנאָוואָ אָנגעזאָגט, אַז זעקס מיטגלידער פון זיין משפחה זענען טויט. אַריינקו־מענדיג צו מאַראַזאָון, האָט ער צו איהם אַ זאָג געטאָן:

— „איהר האָט געקעמפט מיט'ן צאַריזם, אָבער דער צאַריזם איז איצט נאָך שטאַרקער, ווי אין די פריהערדיגע צייטען“.

„און איך בלייב ביי דער איבערציינונג, — האָט איהם מאַראָזאָוו געענטפערט, — אַז נאָר די בעזייטיגונג פון צאַריזם וועט געבען רוסלאַנד די מעגליכקייט זיך צו ענטוויקלען“.

איבער די דאָזיגע קאָרידאָרען פלעגט מען זיי פיהרען אויף דעם תליה־שעה'דיגען שפּאַציר: פאַראויס די אויפזעהערס, אינמיטען דער שליסל־בורגער אין דעם לאַנגען תפיסה־כאַלאַט מיט'ן שאַנדפלעק אויפ'ן רוקען, ענהליך צו אַ לעבעדיגען שאָטען, און הינטען — סאָקאָלאָוו, קלאַפּענדיג מיט דעם בינטעל שליסלען, וועלכען ער פלעגט נישט אַרויסלאָזען פון האַנד, — אַזוי פלעגען אויסזעהען די רעליגיעזע פאַקל־צוגען אין מיטעלאַלטער. מיר געהען אַרויס אויפ'ן דריטען הויף. נעבען דער אַלטער תפיסה, וואו מען פלעגט אויספיהרען די טויט־אורטיילען, איז אין יאָהר 1918 אויפגעשטעלט געוואָרען אַ דענקמאָל, אויף וועלכען עס זענען אויס־

געקריצט די נעמען פון די פערמאַטערטע שליסלבור־גער. עס וואַרפען זיך אין די אויגען די נעמען פון די יודען העליס, אַראָנטשיק, סאָפיאַ גינצבורג. די לעצטע איז געווען אין שליסלבורג נאָר צוויי חדשים און, נישט אויסהאַלטענדיג דעם רעזשים, איז זי בעגאַנגען זעלבסטמאָרד, אויפשניידענדיג זיך די אָדערען מיט אַ שער־עלע. וועגען דעם האָט מען זיך דערוואוסט ערשט נאָך דער פעוור־אַל־רע־וואָלוציע, ווען מען האָט אונטערזוכט די אַרכיוען פון דער אָכראַנע. די אַלטע תפיסה, אויסגעבויט דורך פּיאָטר דעם גרויסען, מאַכט אַ נאָך מעהר דער־שיטערענדיגען איינדרוק, דאָס איז אַ נידריגע, באַסטע און קאַלטע געביידע, מיט פערזשאַווערטע טירען און שלעסער, צוטיילט אין קאַמערס־קעלערען וואָס האָבען געדינט פאַר קאַרצערס. שלאָפען פלע־גען די מאַטירער אויפ'ן שמוציגען דיל, אונטער־געלייגט די „קאָטען“ (הילצערנע שטעקשיך) אונ־טער'ן קאָפּ. אין איינעם פון די דאָזיגע קעלערען האָט זיך פערבורגען גראַטשעווסקי. דאָ איז בעגאַנ־גען זעלבסטמאָרד סאָפיאַ גינצבורג, דאָ האָט סאָ־קאָלאָוו אויך פערשלאָסען פיגנערען פאַר איהר פּראָטעסט געגען די עקזעקוציעס. ווען מען האָט איהר געבראַכט צוריק אין איהר קאַמער, האָט זי איינגעזוצט דעם גריפל־טאָוועל (פאַפיר צו שרייבען האָט מען זיי אין יענע יאָהרען נישט געגעבען), און אַריינגעקוקט אַזוי, ווי אין אַ שפּיגעל: „פאַר די זיבען טעג — דערציילט פיגנער — בין איך עלטער געוואָרען אויף 10 יאָהר; דער קאָפּ איז גע־ווען ווייס און דער פּנים צעאַקערט אין הונדערטער קנייטשען“. און נאָכדעם האָבען זיך אָנגעהויבען די 20־טאָגיגע הונגער־שטרייקען, פּראָטעסט זעלבסטמאָרדען. חדשים־לאַנג האָבען די 15 מענ־שען געקעמפט מיט'ן שליסלבורגער רעזשים און די אַדמיניסטראַציע האָט אָנגעהויבען אָפּצוטרע־טען. שליסלבורג האָט געקראָגען אַ נייעם קאָמענ־דאַנט, גאַנגאַרדט, וועלכער האָט אָנגענומען דעם אַמט נאָר מיט דעם בעדינג, אַז מען וועט איהם געבען דאָס רעכט צו פערלייכטערען דעם רעזשים פון דער פעסטונג. ער האָט פערגרעסערט די ביב־ליאָטעק, געעפענט וואַרקשטיבער, פערבעסערט דאָס עסען, פערלענגערט די שפּאַציר־צייט. אין דער צווייטער העלפט פון דער אַלטער תפיסה זענען געמאַכט געוואָרען וואַרקשטיבער, — אַ בוכבינדעריי, שלאָסעריי, סטאָלעריי, אַ לאַבאָראַטאָריע, די שליסל־בורגער האָבען געמאַכט די בעסטע מעבעל, וועלכע

די אַדמיניסטראַציע פלעגט פערקויפען און פאַר אַ העלפט געלד צוקויפען ביכער, פּראָפּאַראַטען, זוי־מען פאַר די גערטנער. ביסלעכווייז האָט זיך שליסל־בורג פערוואַנדעלט אין אַנ'אוניווערזיטעט, וואו יעדערער איז געווען פּראָפעסאָר און סטודענט. דאָס ווייסען איז געווען די איינציגע טרייסט, דאָס בוך — די איינציגע פערווילונג. און אַזוי זענען אַוועק יאָהר־צענדליגער; קיין איין נייער מענש איז נישט געקומען פון דער פריי, בריף און צייטונגען זענען געווען פערווערט, קרובים האָט מען נישט צוגעלאָזען. די פּסיכיק פון די שליסלבורגער האָט זיך אין די שרעקליכע, איינזאַמע תפיסה־יאָהרען שטאַרק געענדערט. זיי זענען גלייכגילטיג געוואָרען צו דער אויסערליכער וועלט און אפילו אַ געוויסער סקעפּסיס האָט געגאָנט די דריי גרעס־טע גייסטער פון שליסלבורג — פיגנער, לאָפּאַטין, מאָראָזאָוו: צי עקזיסטירט אין רוסלאַנד אַ רעוואָלוציאָנערע בעוועגונג? צי האָט ווער נישט אויפגעהויבען די פאָהן פון דער „נאַראָדנאַיאַ וואָליאַ“? ווען יאָ, וואָלט מען דאָך אין שליסלבורג געבראַכט נייע חברים! און ערשט אין 14 יאָהר אַרום, ווען מען האָט אין יאָהר 1901 געבראַכט אין פעסטונג אַ נייעם מענשען, קאַרפּאָוויטש'ן (דעם אַטענטאַטאָר אויפ'ן בילדונגס־מיניסטער באָגאָלע־פּאָוו), האָבען זיך די שליסלבורגער אויפגעכאַפּט פון דער לעטאַרגיע. קאַרפּאָוויטש האָט געהאַלטען פאַר זיי שריפטליכע רעפעראַטען, וואו ער האָט דער־ציילט וועגען די געזעלשאַפטליכע בעוועגונגען אין רוסלאַנד, וועגען דעם וואוקס פון דער רעוואָלוצ־יאָנערער אַרבייטער־בעוועגונג. „אין פינף יאָהר אַרום וועט אין רוסלאַנד זיין אַ רעוואָלוציע“ — פלעגט ער די טרייסטען. אין שליסלבורג האָבען זיך אָנגעהויבען אַ סעריע דיסקוסיעס. די פּראָפּאַטען האָבען זיך געשאַטען ווי האָגעל און פאַרטייען מיט פּראַקציעס זענען געווען אַזוי פיל, וויפיל שליסלבור־גער (אמת, די 15 שליסלבורגער פאַרטייען זענען געווען אונטער'ן „שוץ“ פון 325 וועכטער). און דאַן זענען ווידער אַוועק איינזאַמע יאָהרען פון שווערע קאָנפליקטען מיט דער אַדמיניסטראַציע. הינטער דער אַלטער תפיסה נעזיכט זיך אַ פאַרעב־טיגע גאַרטען מיט פרוכטבוימער. איינציגאַרטיגע פון די שליסלבורגער פריהער איז עס געווען אַ פעלד־וואַרפען ווינקעל, וואו עס זענען געלעגען קופּעס מיסט און געוואַקסען קראָפּיווע. אין דער געוועזע־נער דירה פון קאָמענדאַנט ווערט געוויזען דער איי־גענאַרטיג־אינטימער לעבען פון די שליסלבורגער. דאָ זענען [illegible] געשטעלט דאָקומענטען, וואַרשטפּילע פּתב־ידן פון וויסענשאַפטליכע ווערק, וואָס זענען אָנגעשריבען געוואָרען אין די קאַזעמאַטען פון דער פעסטונג, זשורנאַלען, אַרויסגעגעבען פון די שליסל־

בורגער, וואָס זייער טיראַזש בעשטעהט פון צוויי נומערען; בייסטען פון די שליסלבורגער, קינסט־לערישע סקולפּטור־ווערק און בילדער, וואָס שיל־דער'ן דעם לעבען פון די מאַרטירער; פּראָפּאַראַטען וואָס פלעגען אַנאָנים צוגעגרייט ווערען פאַר דעם פעטערבורגער בעוועגליכען מוזיי. דאָ האָבען מיר אויך די גאַנצע וועלט־ליטעראַטור, געווידמעט די שליסלבורגער, וואָס לעבען נאָך איצט. אָט איז אַ פאַרביגע געאָגראַפישע קאַרטע, געצייכענט פון לו־קאַשעווישטשען: פאַר דער שוואַרצער פאַרב האָט ער גענומען די סאַזשע פון לאָמפּ, פאַר דער בלאָ־ער — די פאַרב פון וואַנט, און פאַר דער רויטער — זיין אייגען בלוט. מיר זעהען דאָ לידער, וואָס גיבען אונז אַ טיילווייזען בעגריף וועגען דעם יאוש, וואָס פלעגט אָנכאַפּען דעם מאַרטירער און וואָס נאָר אין פעסטונג קען מען איהם פערשטיין: הער־מאַן לאָפּאַטין — פאַר וועלכען שוין מאַרקס און ענ־געלס האָבען געבויגען מיט עהרפורכט זייערע קעפּ, און טורגעניעוו האָט זיך געגרויסט מיט זיין פריינד־שאַפט, דער לאָפּאַטין שיקט פיגנערן אַ ליד, אין וועלכער ער פערשילט, ווי איוב, דעם טאָג פון זיין געבוירען. ער פערשילט אפילו זיין מוטער, וואָס האָט אין נאַרישער צערטליכקייט איהם קליי־נערהייט נישט דערוואָרגען. פיגנער ענטפערט איהם אין איינער פון איהרע לידער: „אונז איז אויסגעפאַלען דער גליק אַוועקצוגעבען די בעסטע כּוחות דעם קאַמף פאַר פרייהייט. איצט זענען מיר גרייט צו לעבען אויך ווייטער פאַר דער זאַך פון די פאָלקס־מאַסען. מיר דאַרפען זיך נישט מאַכען קיין פאָר־וואורפען. מען דאַרף זיך נישט פערשילטען, נאָר מיט אונזערע ליידען דאַרפען מיר רופען די מענ־שען צום ווייטער'ן קאַמף“.

לאָפּאַטין האָט געוויינט ווי אַ קליין קינד, ווען ער האָט דורכגעלייענט דעם ענטפער אויף זיין ליד. אַ פּרעכטיגער סקולפּטור־ווערק — פּראָמעטעאוס־מאָראָזאָוו צוגעשמידט מיט קייטען צו אַ פעלז, שליסט דעם מוזיי.

ווי פאַלש עס איז די בעהויפּטונג פון מאַקס שטירנער און ניטשע, אַז נאָר אין דער איינזאַמ־קייט קען זיך דער מענש דערהויבען צו דער הויך פון אַ שעפער. ניין! אין דער איינזאַמקייט איז דער מענש — אַ וויבריירענדיגער אַטאָם, אין אַנ'אַב־סאָלוטער פוסטקייט!...

שליסלבורג איז אפשר דער איינציגער אָרט אויף דער וועלט, וואו די העכסטע באַרג־שפּיצען פון מענשליכער דערהויבענקייט בערירען זיך מיט דעם טיפסטען אָפּגרונד פון מענשליכער דעגענע־ראַציע.

ווען מיר זענען שוין צוריקגעפאָהרען, האָט מיר אַ דייטשע קינסטלערין געזאָגט: קענט איהר דעם „אינזעל פון טויטע“ — דאָס איז שליסלבורג!

(סוף)

אליגער.

זעלבסטהילף איז די בעסטע פאָרם פון הילף

אמעריקאַנער יודישע פּרעסע וועגן אַנ'אַלפּוילישען יודישען קאָנגרעס

ניו־יאָרק (יט"אַ) די גאַנצע יודישע פּרעסע אין ניו־יאָרק רעדט אַרום אין לייט־אַרטיק־לען דעם פּראָיעקט צו רופען אַנ'אַלפּוילישען יודי־שען קאָנגרעס, וואָס איז לעצטענס אַרויסגערוקט געוואָרען אין דער יודישער פּרעסע אין פּוילען. די יודיש־אַמעריקאַנישע פּרעסע זעהט אין דעם פּראָיעקט פון אַזאַ קאָנגרעס אַ גוטען סימן פון דעם ווילען צו זעלבסטהילף מצד דעם פּוילישען יודענטום.

דער „פאָרווערטס“ שרייבט: נישט קוקענדיג אויף זיין פּעסימיזמוס, איז דער יודישער קיבוץ אין פּוילען ווייט נישט אָפּהענדיג. דעם פּראָיעקט פון אַנ'אַלפּוילישען יודישען קאָנגרעס דאַרף מען אַמוואַרימסטען בעגריסען. דער דאָזיגער פּרוב וועט געניסען די וואַרימסטע אונטערשטיצונג פון אַמע־ריקאַנער יודענטום.

דער „טאָג“ בעמערקט: זעלבסטהילף איז די בעסטע פאָרם פון הילף. דערצו וועט אָבער מוזען קומען אויך די הילף פון דרויסען, און דאָס וועט שטאַרקען די העגד פון די פּוילישע יודען.

דער „מאָרגען זשורנאַל“ שרייבט: עס איז קיין ספק נישט, אַז אַ פּויליש־יודישער קאָנגרעס וועט האָבען זיין ווירקונג און וועט ברענגען פרוכט אָבער אַ רעאַלער שנוי וועט איינטרעטען אין דער לאַגע פון פּוילישען יודענטום, אויב צו דעם זעלבען צוועק וועלען זיך אויך צונויפקומען די פאָרשטעהער פון אמעריקאַנער יודישען קיבוץ, כּדי אָנצונעמען קאָנקרעטע שריט, צו קומען צו הילף זייערע ברידער אין פּוילען און זיי ראַטעווען פון דעם דראָהענדען חורבן.

Dr. MED. H. LUBICZ

ספּ. פאַר הויט, וועגערישע און געשלעכטס־קרענק.
צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43), טעל. 13-142
עמפּפאַנגסשטונדען 8–10, 12–2, און 5–8, זונטאָג און יו"ט 9–1, פאַר דאַמען בעזונדערער וואַרטע־זאַל.

ר. אײַזראַעל

ליבע און טויט

סענסאַציאָנ. פּראַקטישער ראָמאַן פון לאָדזשער לעבען

99

[illegible] אין געשטאַנען אויף דער שטיקל. אין [illegible] געהאַלטען [illegible] אין דער זיפט, די [illegible] פרייע און ווילד [illegible] האָט זי [illegible] געשריגען ווי געדעדט.

— [illegible] געהט איהר מענשען, זעהט איהר דען נישט, אַז אין פּראָסקוראָוו קומט פאַר אַ פּאָג־ראָם, זעהט איהר דען נישט ווי מ'שעכט אונשול־דיגע מענשען, זקנים, פרויען און קליינע קינדער. זעהט איהר דען נישט ווילדע קאָזאַקען רייסען די לעדען, טירען און פענסטער, זעהט איהר דען נישט וואָס די אכזרים פערגוואַלדיגען יונגע אונשולדיגע, צניעות'דיגע מיידלעך?

ביי די דאָזיגע ווערטער איז סאָניע געוואָרען נאָך ווילדער און שטאַרקער געשריגען.

— זעהט איהר דען נישט ווי זיי ווילען מיך פערגוואַלדיגען און מיין פאָטער און מוטער שטעלען זיך איין פאַר מיר. פאַר וואָס געהט איהר, מענשען נישט צו? פאַרוואָס ראַטעוועט איהר נישט מיינע עלטערען, פאַרוואָס זאָלען זיי געהרג'עט ווער־דען, שיצענדיג דעם כּבוד פון זייער טאָכטער, שטעהט נישט, מענשען, שטעהט נישט.

אַלע אָנוועזענדע, וועלכע זענען שוין געשטאַ־נען ביי דער טיר גרייט אַרויסצוגעהען, זענען ווי־

[illegible] שטעהן, [illegible] און זיך צו [illegible] [illegible] די [illegible] ערד, זי האָט [illegible] אויף [illegible] זי האָט [illegible] אין [illegible] אַלע האָבען פערשטאַנען, דאָס [illegible] זי האָט געזאָגט. באַלד אָבער האָט זיך איהר שטימונג געענדערט און זי האָט אָנגעהויבען צו רעדען מיט אַ גאַנץ אַנדער טאָן, וועגען אַ גאַנץ אַנדערע געשיכטע.

— דאָקטאָר, האָט זי שטיל געזויינט, ליבער דאָקטאָר קאָופמאַן, איך וויל מיין בלוט און פלייש נישט אַוועקגעבען, נעהמט נישט אַוועק פון מיר מיין, יונגעלע, מיין איינציגעס, מיין אוצר'ל, גוט, איך בין בעגאַנגען אַ פערברעכען, אַ שרעקליך פערברעכען, זאָל מען מיך בעשטראָפען ווי אַמ־שטרענגסטען ווי אַמהאַרבסטען, אָבער לאָזט מיר מיין קינד, מיין יונגעלע, איך וועל אָהן איהם נישט קענען לעבען...

באַלד האָט זיך אויך דאָס טעמא ביי דער קראַנקער געענדערט און זי האָט אָנגעהויבען רע־דען שוין וועגען אַנדערע זאַכען און פלוצלונג האָט זי ווידער אָנגעהויבען מיט אַ וויינענדיגען און בעטענדיגען טאָן.

— הער דעטעקטיוו, איך וועל אויספיהרען אַלע אייערע בעפעהלען, איך וועל ריזיקירען מיט מיין

לעבען, פרייהייט און אַלעם טייערסטען וואָס איך בעזיץ, נאָר איין זאַך בעט איך אייך, זוכט אויף מיין קינד, זאָגט מיר וואו ס'געפינט זיך, איך ווייס, אַז איהר קענט דאָס טון, איך בעט אייך ליי־בער הער ערליי.

דערהערענדיג דעם דאָזיגען נאָמען פון דער משוגענער פרוי, און זעהענדיג דעם דעטעקטיוו ערלייס פערלעגענהייט, האָט דער פּאָליציי־שעף פערשטאַנען, אַז דער דעטעקטיוו זעהט נישט דאָס משוגענע מיידעל דאָס ערשטע מאָל און אַז ער מוז פיל ווייסען וועגען דער לענגערער און קורצער פערגאַנגענהייט פון דעם מיידעל.

קאַרצעלאַ האָט דערווייל [illegible] אַבער [illegible] צו [illegible] דאָ [illegible] דאָס [illegible] [illegible] די [illegible] [illegible] וואָס דער [illegible] וואָס די [illegible] האָט געמאַכט איז געווען אַ שרעקליכער. אַלע זענען אַרויס, דער דאָקטאָר האָט געצויגען מיט די פּלייצעס און ביים געזעגענען זיך געזאָגט:

— איך האָב געמיינט, אַז אייער פאַך איז נישט קיין פאַך. איצט זעה איך, אַז דאָס וואָס די דע־טעקטיווען ווייסען, פון דעם האָבען מיר נישט קיין אַהנונג, איך דערקען, אַז איהר האָט פאַר זיך אַ שווערע אַרבייט און איך ווינש אייך ערפאָלג.

— איך דאַנק דיר, פריינד, האָט קאַרצעלאַ געזאָגט, נאָר איך ווענד זיך צו דיר שוין לאַיצט אָפיציעל, דאָס מיידעל מוז דאָ שטאַרק געהיטען ווערען, ווייל איך האָב אַ חשד, אַז מען וויל זי אפשר פרובען פון דאַנען אַרויסצוגנב'ענען און זי דערהרג'ענען, איהר מוזט זי דעריבער פער־שליסען אין אַ צימער און שטאַרק אָפּהיטען.

די דאָזיגע ווערטער האָט קאַרצעלאַ געזאָגט דעם דאָקטאָר'ן, אַוועקפיהרענדיג אָן אַ זייט, אַזוי, אַז די צוויי בעאַמטע וואָס זענען מיטגעקומען זאָלען דאָס נישט הערען, קאַרצעלאַ, וואָלט דאָס אפילו

נישט איינגעפאַלען צו טון, אָבער דערויף וואָס איהם אויפמערקזאַם געמאַכט טשאַרל, וועמענס גע־דאַנקען האָבען זעהר אָנגעשטרענגט געאַרבייט.

גוט, פריינד קאַרצעלאַ, איך וועל געבען די נויטיגע פעראָרדנונגען.

קאַרצעלאַ מיט טשאַרלען זענען צוריקגע־פאָהרען אין פּאָליציי־ביוראָ, דאָרט האָט דער פּאָליציי־שעף בעפרייט די בעאַמטע און האָט זיך פערשלאָסען אין קאַבינעט צוזאַמען מיט טשאַרלען.

— אַלזאָ איצט הער דעטעקטיוו, אַרויס מיט דער שפּראַך, איך ווער פערברענט אויס נייגיריגקייט, איך בין זיך מודה, אַז איך הויב נישט אָן צו פער־שטעהן די גאַנצע געשיכטע.

[illegible] האָט [illegible] נישט [illegible] דערצעהלט [illegible] וואָס ער האָט [illegible] [illegible] ער האָט אָבער איצט נישט געהאַט קיין ברירה. קאַרצעלאַ איז געווען די העכסטע מאַכט. אין פער־טראַס אייערעס און מ'האָט איהם געמוזט וועגען אַלץ דערצעהלען, טשאַרל האָט דעריבער אַלץ דערצעהלט זעהר בקיצור, אָהן שום פּרטים, נאָר אויף אַזויפיל, אַז דער פּאָליציי־שעף זאָל זיך אָריענטירען וועגען וואָס ס'האַנדעלט זיך און כּדי זיי זאָלען קענען ווייטער אָננעמען די ענטשפּרעכענדע שריט.

ווי קורץ טשאַרל זאָל נישט האָבען דערצעהלט, האָט אָבער די געשיכטע אויפ'ן פּאָליציי־שעף גע־מאַכט אַ מורא'דיגען איינדרוק. די איבערלעבונגען פון דער יונגער פרוי, וועלכע געפינט זיך איצט אין משוגעים־הויז און בכלל די גאַנצע גע־שיכטע מיט דער עקעלהאַפטער באַנדע האָט איהם פשוט אויפגעטרייסעלט און ער האָט אויסגעשריגען.

— איך בין זיך מודה, איך אַרבייט שוין זעהר לאַנג אין דער פּאָליציי, מ'האַלט מיך און איך האַלט מיך פאַר אַ פעהיגען פּאָליציי־בעאַמטען, דאָך בין איך נאָך אַנ'אַלטער נאַר, איך פערשטעה גאָר גאָר נישט.

(פאָרטזעצונג קומט.)

מעבעל

שלאף־צימער, עס־צימער,
קינדער־צימער,
קאמפלעטע איינריכטונגען,
ווי אויך איינצעלנע שטיק

אין א גרויסען אויסוואהל צו ביליגע פרייזען פון דער בעוואוסטער מעכאנישער טישלעריי

ווסכאדניא 64 שופמאן און קאמפ. ווסכאדניא 64

ווי אויך ביי עפשטיין, נארוטאוויטשא 18

DR. MED. Haltrecht

ספעצ.־ארצט פאר הויט און געשלעכטס־קראנקה.,
נעהמט אן פון 8—10 פריה,
פון 1—3 נאכמיטאג און פון
6 ביז 8.30 אוונד.
זונטאג פון 9 ביז 12 בייטאג.
פיעטריקאווער 10
פאר אונבעמיטעלטע
לעטשניצע־פרייזען.

מעדכעז־גימנאזיום

מיט פולער רעכט פון רעגירונגס־שולען (קאטע־גאריע A)

פון **מאריע האכשטיין**

וואלטשאנסקא 23, טעל. 214-27

די איינשרייבונגען פון נייע שילערינס קומט פאר טעגליך.

ביים גימנאזיום ווערט געעפענט א קלאס Ao פאר קינדער פון $5\frac{1}{2}$ יאהר.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט־פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל־בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען־קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער־קאן און עס פאלט אריין אין דעם כוס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל געמאכטע הייל־באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסארען מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דייטשן טראפעסאר

דאקטאר בראכורעזונג בעזעסענען זיכער דעם שמערצען און געפעהרליכסטען ברוך. אויך פאר הויקערס לעמונגען מיט הייל־גארסעטען און אפאראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאטס־פוס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. קינסטליכע געמאכטע פיס און הענד, גומענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.

עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 און אוונד.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערפינדען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג, דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס־פראפעסארען: פראפ. ד״ר בארארנטש, פראפ. דר. י. מא־רישלער, פראפ. ד״ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.

מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען־קאסע.

דאנקזאגונג.

זייט א סך יאהרען האב איך געליטען אויף א ברוך־קראנקהייט, וואס האט מיר דורך די מעהרערע שמערצען בעדראהט מיין לעבען.

היינט א דאנק דעם ה׳ דיר. י. ראפאפארט, איינגענטימער פון הייל־ארטאפעדישען אנשטאלט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 (פראנט, פארטער) בין איך בעפרייט פון רופטור־ליידען, צוליב דעם פיהל איך מיך פערפליכטעט אויסצודריקען עפענטליך מיין דאנקבארקייט.

(—) A. GUZE, Łódź, ul. Św. Anny Nr. 26.

וואפט נישט אוועק

קיין אויסגעברענטע

זשאַרובקעס

פאר יעדע אלטע זשארובקע בעקומט איהר א נייע געגען צוצאהלונג פון א האלבען פרייז

ביי מ. זענדעל
פלאץ וואלנאשטשי 9
(רוג נאוואמיעסקא) טעל. 124 98

פידל און מאנדאלין־רעקציעס

נייעסטע מעטאדע ביליגע פרייזען
גלובנא 33, וו. 11, פון 5 ביז 7 נאכמיטאג

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט־קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער־שוועכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום־טוב פון 9—1 פארמ.
בעזונדערער ווארטע־זאל פאר פרויען.

DR. MED. Józef Imich

ספעציאליסט פון אויערען, נאז, האלז און קעהל־קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
מאניושקי 1, טעלעפאן 97־209.
נעהמט אן פון 1—2 און פון 5—7 נאכמ.

צערעס,
דער 100%־טיגע ריינער קאקאס־פעטס ווערט אויסגעארבייט אונטער א שטרענגער השגחה פון הרב שמחה פרענקעל פון סכאווינא. צערעס קאן אלזא אהן שום חשש געברויכט ווערען צו יום־טוב׳דיגע מאכלים דורך אלע, וועלכע היטען אפ כשרות.

צערעס פלאנץ־פעטס.

קלאנג־קינא־טעאטער ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

היינט און ווייטערע טעג!

די גרעסטע סענסאציע פון אלע צייטען! נישט־געוועזענער פילם־מייסטערווערק פון אמעריקאנער פראדוקציע איינגאנצען גערעדט אויף פויליש! רעזשי פון דעם בעריהמטען Lolher Mendes א. ג.:

קארקבערכער׳שע אומוועגן

אין דער הויפט־ראלע — די אומפערגלייכליכע **CLARA BOW** וועלכע רעדט פויליש

נעכסטער פראגראם:
„די פערלוירענע לופט־שיף"

אנהויב אין געוו. טעג 5 נאכמ. שבת, זונטאג 3 נאכמיטאג.
דער זאל ווערט מעכאניש ווענטילירט

אויפפאדערונג!

דערמיט פאדער איך אויף די לאקאטארקע
פאיע שווארץ, שוו. יאקובא 3
אז זי זאל גוטוויליג אבגעבען דאס לאקאל ביז׳ן 31־טען ד. ח. געגען דער פערגיטיגונג, וואס מיר זענען שוין אדורכגעקומען און זי האט עס אקצעפטירט.
אין געגענפאל וועל איך געצוואונגען זיין אויסצופיהרען די עקסמיסיע אהן שום ענטשעדיגונג.
מיט אכטונג **יצחק העניק.**

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאך איך בעקאנט די ג. סוחרים, אז מיין **מיטעלקע־ און שטשעפאטשקעס־פאבריק** געפינט זיך פון היינט אן אויף **נאוואמיעסקא 30** אין הויף. גלייכצייטיג מאך איך בעקאנט, אז איך בעזיץ שטענדיג אויף לאגער א גרויסען אויסוואהל פון פערשידענע בערשטען־אויסארבייטונגען.
מיט אכטונג ב. **פעלדמאן**
נאוואמיעסקא 30, אין הויף.

Dr. B. Robinson

פיעטריקאווער 10, טעל. 86־131
צוריקגעקעהרט.

א כמעט נייער 8־טער סוויטער־מאשין

80 צענטימעטער ברייט
זעהר ביליג
צו פערקויפען.
עפשטיין,
וואלבארסקא 36, 6730

Zaginiona została

legitymacja z Funduszu Bezrobocia za Nr. 370 na imię Majera Łajba Buczyńskiego. Legitymacja zostaje unieważniona. Zwrócić do Burczyńskiego, Zgierska 12.

עס נויטיגט זיך
א סוויטער־ארבייטער אויף א 10־ער און 8־ער מאשין.
צו ערפאהרען
נארוטאוויטשא 10
פאפיערניק. 4732

א גוטער פאכמאן
זוכט א שותף
מיט 2—3 טויזענד זל.
צו א גוט איינגעפיהרטע פראצאוניע. אפערטען אונטער „פאכמאן" אין אדמ. פון דער צייטונג.

כ׳נעהם אן
אויף לויין
צו ביליגע פרייזען
36 צאליגע ענגלישע קראפט־שטיהל.
ד. העכט, פעטריק 218

ענטשולדיגונג.

איך בעט ענטשולדיגונג ביי דער ג׳ פרוי **סאמסאנאוויטש**
פאר מיין אונטאקטישע האנדלונג געגען איהר, וואס וועט מעהר נישט פארקומען.
איך בעדויער מיין טאט.
שרה מאליניאק. 4731

DOKTOR H. WOŁKOWYSKI

צוריקגעקעהרט
צעגעלניאנא 4, טעל. 90־216
ספעציאל־ארצט פאר הויט־ און ווענערישע קראנקהייטען, מענער־שוועכע, אלע ארט אנאליזען, עלקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען.
נעמט אן פון 8—2 און פון 5—9 אוועגד.
בעזונדער ווארטע־צימער פאר פרויען.

השבת אבדה.

נעכטען פארנאכט האב איך פערלוירען אויף פיעטריקאווער גאס נעבען יאטקא׳ס קאלעקטור 40 זל. דאס געלד איז מיין לעצט געלד. איך אפעליר צום געוויסען פון פינדער, אז ער זאל דאס געלד אפגעבען אין אדמ. פון דער צייטונג געגען בעלוינונג.
4734

איך, דער צייטונגס־פערקויפער

פון באלוטער פלאץ
געהענדיג פון ציגעל־גאס, פיעטריקאווער, נאוואמיעסקא, ווסכאדניא צום באלוטער פלאץ איז מיר פערלוירען געגאנגען א טלית. איך בעט דעם עהרליכען פינדער אפצוגעבען אין אדמיניסטר. פון „נייעס פאלקסבלאט", פיעטריקאווער 21.

Dr. Z. Rakowski

פאר אויערען־, נאז־, האלז־ און לונגען־קראנקהייטען
9 קאנסטאנטינער 9 טעלעפאן 81־127
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11 און פון 5—7

אנאנסען־פרייז
פאר׳ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו״ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . . 60— . . . . 4 .
נאכ׳ן טעקסט—12 . . . . 18— . . . . 8 .
פאר שטעלונגען־זוכער: 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

אבאנאמענטס־פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר׳ן אינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך
די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.